

VÉLEMÉNYEZÉSRE

ETYEK

TELEPÜLÉSKÉPI ARCULATI KÉZIKÖNYV

„MERT A HAGYOMÁNY NEM MEREV, FEJLŐDÉSKÉPTELENSÉGRE KÁRHOZTATOTT ESZME, HANEM A HELYHEZ ÉS KULTÚRÁHOZ KÖTŐDŐ, AHHOZ RÖGZÍTETT ÉS ANNAK TOVÁBBÉLÉSÉT, FEJLŐDÉSÉT SEGÍTŐ EMBERI CSELEKVŐKÉSZSÉG.”

/ ISTVÁNFI GYULA, A MAGYAR FALU ÉPÍTÉSZETI HAGYOMÁNYA /

TARTALOMJEGYZÉK

1. Bevezetés	3
2. Etyek bemutatása	5
3. Örökségünk	19
4. Általános építészeti útmutató	35
5. Eltérő karakterű településrészek Belterület	58
Településközponti	59
Történeti	63
Új lakóövezeti	72
Kertvárosi	76
Ipari	82
6. Eltérő karakterű településrészek - Külterület Pincék	84 88
7. Eltérő karakterű településrészek - Botpusztán	98

1

KINEK KÉSZÜLT A KÉZIKÖNYV?

A kézikönyv mindenkinek hasznos, aki új épületet szeretne építeni, vagy régijt rendbe hozni, átalakítani, akár tulajdonos, tervező, építető vagy hatósági ügyintéző. Konkrét, általunk jónak és követendőnek tartott példákat mutatunk, amivel a néhol tapasztalható rossz, fantáziátlan, tájidegen, esetleg pöffeszkedő vagy hivalkodó építészet helyett a tájra és környezetére érzékenyen reagáló, fenntartható és helyénvaló építészetet kívánjuk előtérbe helyezni. Mindazonáltal a legnagyobb felelősség a tervező építészterheli, a folyamatban résztvevő felek partneri hozzáállása és az építészbe és mérnök kollégáiba vetett bizalom nélkül az építés drámája fokozódik, az eredményesség pedig kétséges marad.

A felelősség ugyanis mindenkit terhel, de különösen azokat, akik egy-egy épület létrehozásában aktívan részt vesznek, így a megbízókat, tervezőket, kivitelezőket és a döntési joggal rendelkező hatóságokat egyaránt. A kollektív felelősség felismerése az első lépés az építészeti minőség fejlődése és az egységes településkép kialakulásához vezető úton. Hisszük és valljuk, hogy a kortárs építészet megtalálja azon üdvös megoldásokat, amelyekben a múlt értékeit tiszteletben tartva új, a kor igényeit maximálisan kielégítő, esztétikus és magas építészeti minőségű alkotások születnek.

MI A KÉZIKÖNYV CÉLJA?

Jelen útmutató nem építési szabályzat!
Fontos, hogy a tervezők minden esetben ismerjék és vegyék figyelembe a hatályos építési előírásokat; környezetvédelmi és egyéb szakhatósági kérdésekben - szükség esetén - forduljanak szakértőhöz.

SZEBB ÉS JOBBAN MEGTERVEZETT LAKÓÉPÜLETEK

A TERVEZÉSI FOLYAMATOK HATÉKONYSÁGÁNAK JAVÍTÁSA

A TÁJ ÉS AZ EGYSÉGES TELEPÜLÉSKÉP MEGŐRZÉSE, KIALAKULÁSÁNAK ELŐSEGÍTÉSE

ETYEK ÉPÍTÉSZETI ÉRTÉKEINEK BEMUTATÁSA ÉS NÉPSZERŰSÍTÉSE

KULTURÁLIS ÉS TÁRSADALMI ÉRTÉKEK MEGHATÁROZÁSA

A KÖRNYEZETÉBE NEM ILLŐ, IGÉNYTELEN VAGY HIVALKODÓ ÉPÍTÉSEK ELKERÜLÉSE

A FENNTARTHATÓ ÉPÍTÉSZETI MEGOLDÁSOK ELŐMOZDÍTÁSA

A HELYES RÉSZLETKÉPZÉSEK BEMUTATÁSA KONKRÉT PÉLDÁK SEGÍTSÉGÉVEL

TERVEZŐK ÉS ÉPÍTETŐK INSPIRÁLÁSA

MIRE HELYEZZÜK A HANGSÚLYT?

FELELŐSSÉGVÁLLALÁS

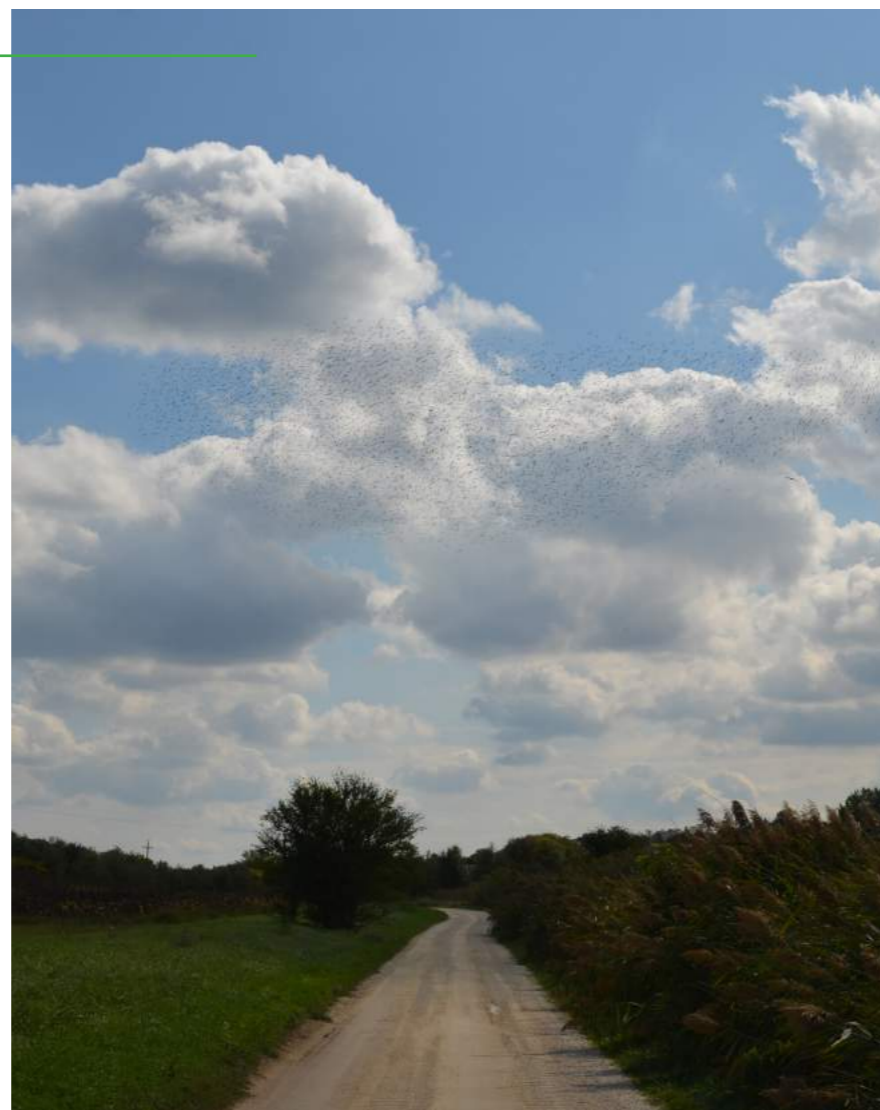
Közös feladatunk minket körülvevő környezet megóvása és védelme, állandó felelősségünk a jövő nemzedékei számára alkotott új értékek megteremtése.

HELY ÉS KÖZÖSSÉG

Az Etyeken építkezők saját tevékenységükkel formálják a település képének kialakulását, mellyel gazdagíthatják a város kulturális örökségét. A múlt imitációja, idegen tájakra jellemző stílusok helyett a helyi értékek, jellegzetességek és anyagok használatát támogatjuk, melyek egysége egy új építészeti megfogalmazásban ölt testet.

ÖRÖKSÉGVÉDELEM

A település történelmét sugárzó épületek mellé különös körültekintéssel tervezünk házat. A meglévő építészeti értékek, régi, olykor rosszabb állapotban lévő házak felújításakor vizsgáljuk meg annak értékeit, arányait, színeit, egyedi stílusjegyeit, és azok figyelembe vételével tervezzük meg a felújítást.

HOSSZÚ TÁVÚ HATÁSOK

Minden beavatkozás, így egy új lakóház is megváltoztatja az addigi tájat, utcaképet. Az épület megtervezésekor figyelembe kell venni annak hosszú távú hatását a környezetre, célunk egy tartós, átalakítható, a környezetével egységet alkotó épület megtervezése legyen.

MINŐSÉGI ÉPÍTÉSZET ÉS INNOVÁCIÓ

Egy jó épület megtervezése egy jó építész kiválasztásával kezdődik. Az építész ismeri és alkalmazza a múlt értékeit, miközben korszerű megoldásokkal alakítja ki az igényeknek megfelelő, környezetébe illeszkedő tervet. A formaképzésen túl különösen nagy hangsúlyt fektet a minőségi anyaghasználatra és a harmonikus összehatásra is.

GAZDASÁGOSSÁG, FENNTARTHATÓSÁG

Lakóhelyünk megtervezésekor törekedünk a valós igényeink praktikus, mértékletes és egyszerű megvalósítására. A jó ötletek szakszerű megoldásával megfizethető áron valósíthatjuk meg álmunkat és az üzemeltetési költségeket is optimalizálhatjuk.

HOGYAN ÁLLJAK NEKI AZ ÉPÍTKEZÉSNEK?

ELSŐ LÉPÉSEK

Az alábbi szempontok mindegyike azonos súlyú fontossággal bír, egységben kezelendő és az építkezési szándék megszületését követően ezek figyelembe vételével kell haladni:

IGÉNYEK PONTOS MEGFOGALMAZÁSA

Mielőtt bármibe belekezdünk, gondoljuk végig, hogy pontosan mire is van szükségünk? Mérjük fel anyagi lehetőségeinket, a családi igényeit vagy az építendő ház funkcióját, majd alakítsunk ki egy tervezési programot (szobaszám, fontosabb berendezések helyszükséglete, tárolási igények, szokások, hobbik, hangulatok, stb.).

Az építéssel közösen fogalmazzuk meg a számunkra fontos tervezési szempontokat is (passzívház, kortárs vagy hagyományos, ökológikus, okosház, többgenerációs, stb.). Törekedjünk a praktikus méretekre, tervezzünk hosszú távra, hogy az esetlegesen változó igényeket az épület kisebb átalakításokkal vagy bővítéssel le tudja követni.

KÖRÜLTEKINTŐ TELEKVÁLASZTÁS

A megfelelő otthon megteremtése a megfelelő telekválasztással kezdődik. Ismerjük meg Etyeket, járjuk körbe többször, majd válasszunk egy olyan telket, ami igényeinknek, ízlésünknek és életmódunknak a leginkább megfelelő. Tanulmányozzuk a Helyi Építési Szabályzat és a Településképi Rendelet előírásait, valamint nézzük meg a Szabályozási terv telkünkre vonatkozó részeit. Lehetőleg olyan utcában válasszunk telket, amely adottságait tekintve számunkra a leginkább tetszetős.

HOGYAN VÁLASSZUNK ÉPÍTÉSZT?

Már az építkezés elhatározásakor feltétlenül keressük fel az építészt, akit a telekválasztásba is vonjunk be. Válasszunk olyan építészt, aki elképzeléseinknek megfelelő referenciákkal rendelkezik, tájékozódjunk a szakfolyóiratokból, szomszédoktól vagy az internetről. Az értékálló, magas építészeti színvonalú és jól használható épületek kulcsa az átgondolt és precíz tervezés. Ne spóroljunk az időn és a tervezési díjon! Az építész díja elenyésző a teljes kivitelezési költségekéhez képest, ráadásul egy jó tervező okos megoldásaival díjának sokszorosát takaríthatja meg számunkra.

MIRE FIGYELJÜNK?

A JÓ ELŐKÉSZÍTÉS ÉS TERVEZÉS ALAPJAI

TERVEZÉS - ÉPÍTÉSZETI KARAKTER

A helyszín és a környező beépítés meghatározza az építendő épület formáját és magasságát. Fontos, hogy az építendő ház anyagaival és homlokzati megjelenésével illeszkedjen az adott településrész karakteréhez. A megfelelő arány, lépték és forma megválasztását követően könnyebben kerülnek helyükre a jó részletek. A sikertelen, elhibázott szerkesztést nem lehet helyrehozni, a cirádák és oda nem illő díszítések elhelyezése általában csak rontja a helyzetet.

ILLESZKEDÉS

A telek vagy ház, amelyből otthonunkat szeretnénk kialakítani, egy meglévő településképbe, egy utcaképbe tartozik. Vegyük szemügyre az utcában található házak jellegzetességeit, tömegét, stílusjegyeit, törekedjünk arra, hogy a tervezendő házunk illeszkedjen az összhatásba. A kerítés és a kert szerves részét képezi a környezetnek, célozzuk meg a természetesnek tűnő kert kialakítását, részesítsük előnyben a helyi növényfajták alkalmazását.

„... ÉS NINCS KÉT EGYFORMA FALU, MINDEN FALU, TÁJI, ÉPÍTÉSZETI ÉS

LAKOSAINAK VISELKEDÉSFORMÁIVAL EGYENKÉNT IS KIFEJEZETT

EGYÉNISÉG...” / ISTVÁNYI GYULA, A MAGYAR FALU ÉPÍTÉSZETI HAGYOMÁNYA /

DOMBORZATI ADOTTSÁGOK

A megfelelően kialakított kert, illetve a ház körüli részek rendszeres gondozása elengedhetetlen. Személyes lehetőségeinket felmérve válasszuk meg a kert méretét, majd a kerti növényeket, idő híján ültessünk lassan növekvő fűvet és kisebb igényű fákat. Melléképületeink építésénél is ügyeljünk a megfelelő méretre és anyaghasználatra, a tákolt kerti bódék és sufnik megjelenése minden esetben kerülendő.

GONDOZOTT KERT ÉS MELLÉKÉPÜLETEK

A megfelelően kialakított kert, illetve a ház körüli részek rendszeres gondozása elengedhetetlen. Személyes lehetőségeinket felmérve válasszuk meg a kert méretét, majd a kerti növényeket, idő híján ültessünk lassan növekvő fűvet és kisebb igényű fákat. Melléképületeink építésénél is ügyeljünk a megfelelő méretre és anyaghasználatra, a tákolt kerti bódék és sufnik megjelenése minden esetben kerülendő.

HARMONIKUS RÉSZLETEK

A részletekben lakik a lényeg, az igényes részletképzés (eresz, kémény, nyílászárók, vakolatdíszek, kerítés, stb.) stílustól függetlenül jelzi, miként lehetne illeszkedni a környék meglévő épületállományhoz. A legfontosabb a jó minőségű anyagok használata, valamint a megfelelő precizitással való kivitelezés. Kerülni kell a műanyagok, harsány színek és bonyolult csomópontok alkalmazását.

ETYEK

A község neve eredetileg az Ete személynévből származik.

A Magyar kút feletti Kakukk-hegy és Kálvária-domb már k.b. i.e. 9000-tól lakott hely. Az idők során volt itt római kolónia (i.sz. 10-től 379-ig,) utána hunok, avarok, eraviszkuszok éltek itt. A honfoglalást követően Csák nemzetség Fejér megyei birtokához tartozott, majd 1326-tól Károly Róbert királyi birtoka. A török hódoltság idején a budai szandzsákhhoz csatolták.

A XVIII. század elejéig a községben csak református magyarok éltek. Ekkor több hullámban 112 katolikus német család települt a községbe, elsősorban Württemberg környékéről. A Felvidékről szlovák lakosok érkeztek, akik azonban hamar asszimilálódtak.

A XVIII. század közepén Etyeket vegyes vallású magyar és német nemzetségű községként tartották nyilván.

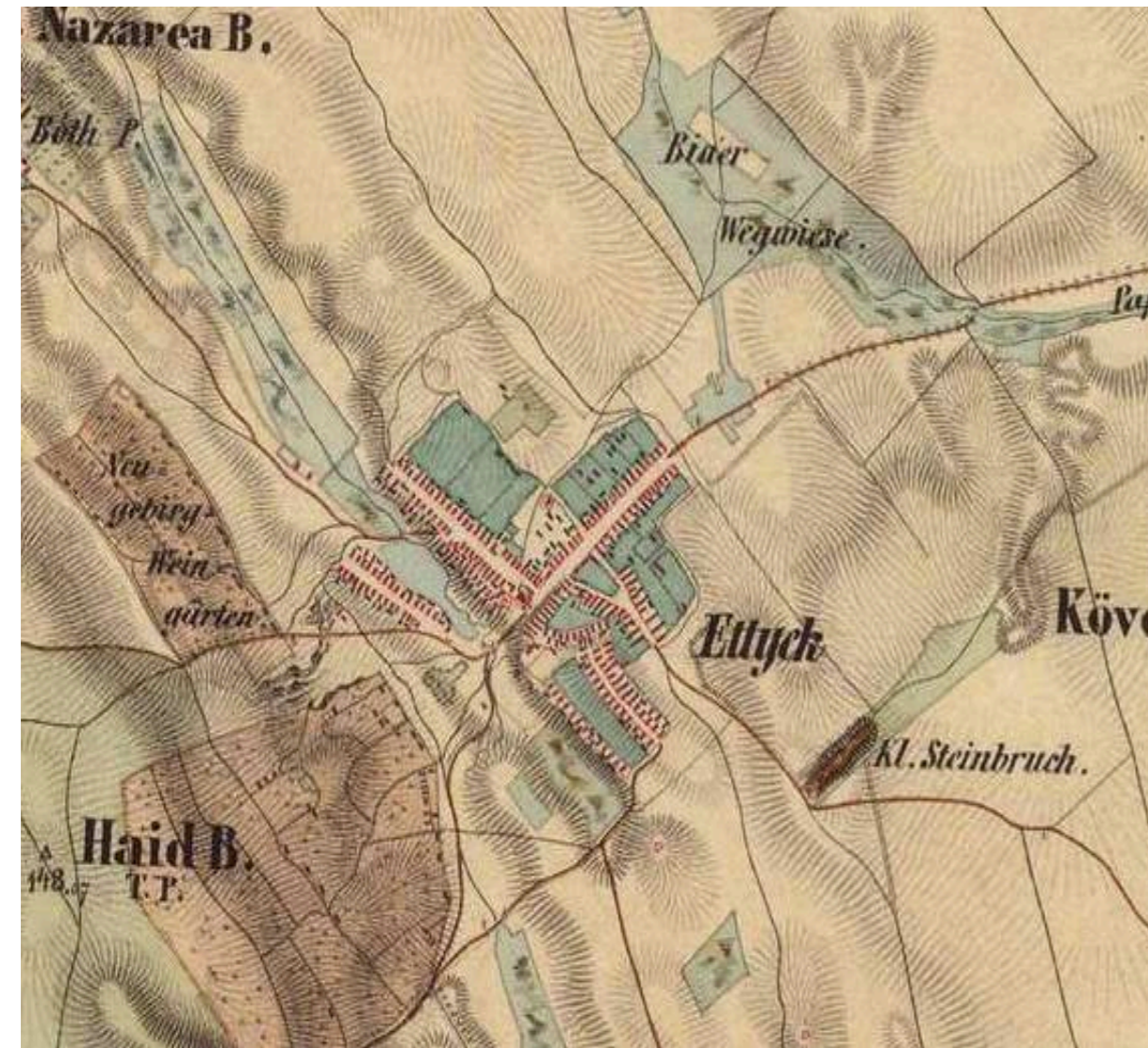

Bot községet 1927-ben egyesítették Etyekkel. A XX. sz. közepén Etyekhez tartozott Bot, Dávidmajor, Háromrőzsa, Józsefmajor, Klementinmajor, Ödönmajor, Paszkalinmajor, Richárdmajor.

1941-ben 4033 fő lakott Etyeken, többségében (80%) német anyanyelvűek, akik közül nemzetiségi hovatartozás szerint 57% mondta magát németnek. Más nemzetiség nem élt Etyeken.

A település német ajkú lakosságának 80%-át (2300 főt) 1946 márciusában a németországi Stuttgart környékére telepítik ki. Etyekre 1946 végéig 507 család települt az ország különböző részeiből, valamint Erdélyből.

Etyek vidékén az 1900-as évektől jelentős a szőlőtermesztés, amely kötődik a Törley pezsgőgyár termeltetési tradíciójához. A kevés csapadékkal és bőséges napsütéssel jellemezhető itteni klíma és a talaj karakteres, savas borok készítésére tették alkalmassá a területet. Az évszázados szőlőművelés eredményeként a falu néhány éve már a történelmi borvidékek táborához tartozik. A több mint 800 hektáron termelt szőlő egy részét a budafoki Törley pezsgő alapanyagát adja, másrészt az egyre kedveltebb etyei borok (Chardonnay, Sauvignon blanc, Szürkebarát, Királyleányka, Rajnai Rizling) készülnek belőle.

II. KATONAI FELMÉRÉS 1850-1855

A II. Habsburg katonai felmérésből kiderül, hogy a település magja és a szőlőművelésre használt területek már XIX. században kialakultak és ezek a mai napig nem igazán változtak. A falu nagy mértékben igazodik a táji adottságokhoz. Kialakulásának meghatározó elemei az Alcsútot Budapesttel összekötő útvonal (ma Kossuth Lajos utca), az Etyeki-patak, valamint a szőlőtermő területek (Óreg-hegy és Újhegy).

Etyek, Budapest szőlőskertje

A szlogen pontosan mutatja, mire rendeltetett a vidék. A jó borok készítése nem egyszerűen áruterelés, hanem egy lehetőség arra, hogy a fővárosiak élhetőbbnek érezzék világvárossá szürkülő kolosszusukat.

A környéken már a rómaiak idejében is foglalkoztak szőlőműveléssel, a szőlőtermesztés mai hagyományai az 1700-as évek elejére vezethetők vissza. Ekkor mintegy 112 német családot telepítettek a községbe, akik felvirágoztatták a mezőgazdaságot.

Az Árpád kor óta fejlett szőlő- és borkultúrával rendelkező Etyek-Budán a jelenleg hagyományos szőlészeti és borászati eljárások kialakulására fontos hatást gyakoroltak a vidék történelmi változásai, és az itt letelepedett különböző ajkú nemzetiségek. Valamennyi népcsoport magával hozta egyedi borászati kultúráját, mely gazdagította Etyek-Buda sokszínűségét.

TÁJFÖLDRAJZ

DOMBORZAT, TALAJ

A mérsékelt tagolt domboságok típusába tartozik. A kedvező domborzati adottságai következtében uralkodóan mezőgazdasági hasznosítású kistáj. A Gerecse déli előterében 200-250 m magasságra emelt, enyhén hullámos, hosszanti széles hátak, lapos, széles, tál alakú völgyek forma-csoportjaiból összetevődő eróziós domboság formálódott. Korábban a gerecsei hegláb-felszín szerves tartozéka volt. A negyed időszak során az egyenlőtlen szerkezeti mozgások eredményeként fokozatosan elkülönült környezetétől, lösz és löszös lejtő-üledékek takarták be az idősebb harmad-időszaki kavicsos-homokos üledékeket. Zömmel (70%) szántóként, de gyümölcsösként (10%), erdőként (10%) is hasznosíthatóak. Domborzati adottságai és löszös talaj-adottságai révén kiválóan alkalmas szőlő termesztésre is, ami az etyeki táj meghatározó jegye.

ÉGHAJLAT

A mérsékelt hűvös és mérsékelt meleg, valamint a mérsékelt száraz és száraz éghajlati típus határán elterülő kistáj. A hőmérséklet évi átlaga 9,7-10,0 °C közötti, a nyári félévé 16,5 és 16,8 °C közötti. Az évi átlagos csapadékmennyiség 600 - 650 mm, melynek legnagyobb része a vegetációs időszak alatt hullik le. Uralkodó szélirány az Észak-Nyugati. A jó helyzetű területeken gazdaságos a szőlő- és gyümölcsstermesztés is, de főként a kisebb vízigényű szántóföldi és kertészeti kultúráknak kedvez az éghajlat.

NÖVÉNYZET

A Mezőföldre emlékeztető növényzetű kistáj. Egykor nagyrészt zárt és nyílt tölgyesek boríthatták, jelenleg a szántóföldek uralják. A szántók között kis foltokban maradt meg a természetesebb növényzet. Jelentősebb erdőket csak a kistáj közepén találunk, ezeket nagyobb részt akácosok, jellegtelen aljnövényzetű tölgyesek és kőrisesek alkotják. A kisebb kiterjedésű karakteresebb rész a lösztölgyesekre és a mészkedvelő tölgyesekre hasonlít. A mezőföldihez hasonló löszvölgyek rejtik a löszgyep- és erdőssztyeprét- maradványokat. Etyek mellett köves talajú sztyepek is előfordulnak. A vizeket többfelé nagyobb kiterjedésű nádasok övezik.

Védett növények:

Kései pityang - *Taraxacum serotinum*,
Pusztai meténg - *Vinca herbacea*,
Szarvaskocsord - *Peucedanum cervaria*,

Hengeres peremisz - *Inula germanica*,
Csuklyás ibolya - *Viola ambigua*,
Csillag őszirózsa - *Aster amellus*

Tavaszi hérics - *Adonis vernalis*,
Macskahere - *Phlomis tuberosa*,

NÖVÉNYZET

Tájdégen, agresszívan terjedő növények:

Fehér akác (*Robinia pseudoacacia*)
 Kanadai aranyvessző (*Solidago canadensis*)
 Bálványfa (*Ailantus altissima*)
 Fehér eper (*Morus alba*)
 Selyemkóró (*Asclepias syriaca*)
 Ezüstfa (*Eleagnus angustifolia*)
 Űrömlevelű parlagfű (*Ambrosia artemisiiflora*)
 Zöld juhar (*Acer negundo*)
 Amerikai kőris (*Fraxinus pennsylvanica*)
 Arany ribiszke (*Ribes aureum*)
 Kései meggy (*Prunus serotina*)
 Adventív szőlőfajok (*Vitis*-hibridek)
 Kanadai nyár (*Populus x canadensis*)
 Nyugati ostorfa (*Celtis occidentalis*)
 Gyalogakác (*Amorpha fruticosa*)
 Kisvirágú nebáncsvirág (*Impatiens parviflora*)
 Bíbor nebáncsvirág (*Impatiens grandiflora*)
 Japánkeserűfű-fajok (*Fallopia* spp.)
 Magas aranyvessző (*Solidago gigantea*)
 Vadszőlőfajok (*Parthenocissus* spp.)
 Süntök (*Echinocystis lobata*)
 Észak-amerikai őszirózsák (*Aster novibelgii*)
 Olasz szerbtövis (*Xanthium strumarium*)
 Am. karmazsinbogó (*Pytholacca americana*)
 Kínai karmazsinbogó (*Pytholacca esculenta*)
 Japán komló (*Humulus japonicus*)
 Átoktüske (*Cenchrus incertus*)
 Tündérhinár (*Cabomba caroliniana*)
 Kanadai átokhinár (*Elodea canadensis*)

Aprólevelű átokhinár (*Elodea nuttallii*)
 Moszatpáfrányfajok (*Azolla mexicana*)
 Borfa (*Baccharis halimifolia*)
 Kaliforniai tündérhinár (*Cabomba caroliniana*)
 Vízjácint (*Eichhornia crassipes*)
 Perzsa medvetalp (*Heracleum persicum*)
 K. medvetalp (*Heracleum mantegazzianum*)
 Sosnowsky-medvet. (*Heracleum sosnowskyi*)
 Hévízi gázló (*Hydrocotyle ranunculoides*)
 Fodros átokhinár (*Lagarosiphon major*)
 Nagyvirágú tóalma (*Ludwigia grandiflora*)
 Sárgavirágú tóalma (*Ludwigia peploides*)
 Sárga lápbuzogány (*Lysichiton americanus*)
 Közönséges süllőhinár (*Myriophyllum aquaticum*) -
 Felemáslevelű süllőhinár (*Myriophyllum heterophyllum*)
 Keserű hamisüröm (*Parthenium hysterophorus*)
 Ördögfarok keserűfű (*Persicaria perfoliata*)
 Kudzu nyílgyökér (*Pueraria montana*)
 Aligátorfű (*Alternanthera philoxeroides*)
 Óriás rebarbara (*Gunnera tinctoria*)
 Tollborzfü (*Pennisetum setaceum*)
Microstegium vimineum

ÜLTETÉSÜK TILOS!

VÉDETT TÁJI ÉRTÉKEK

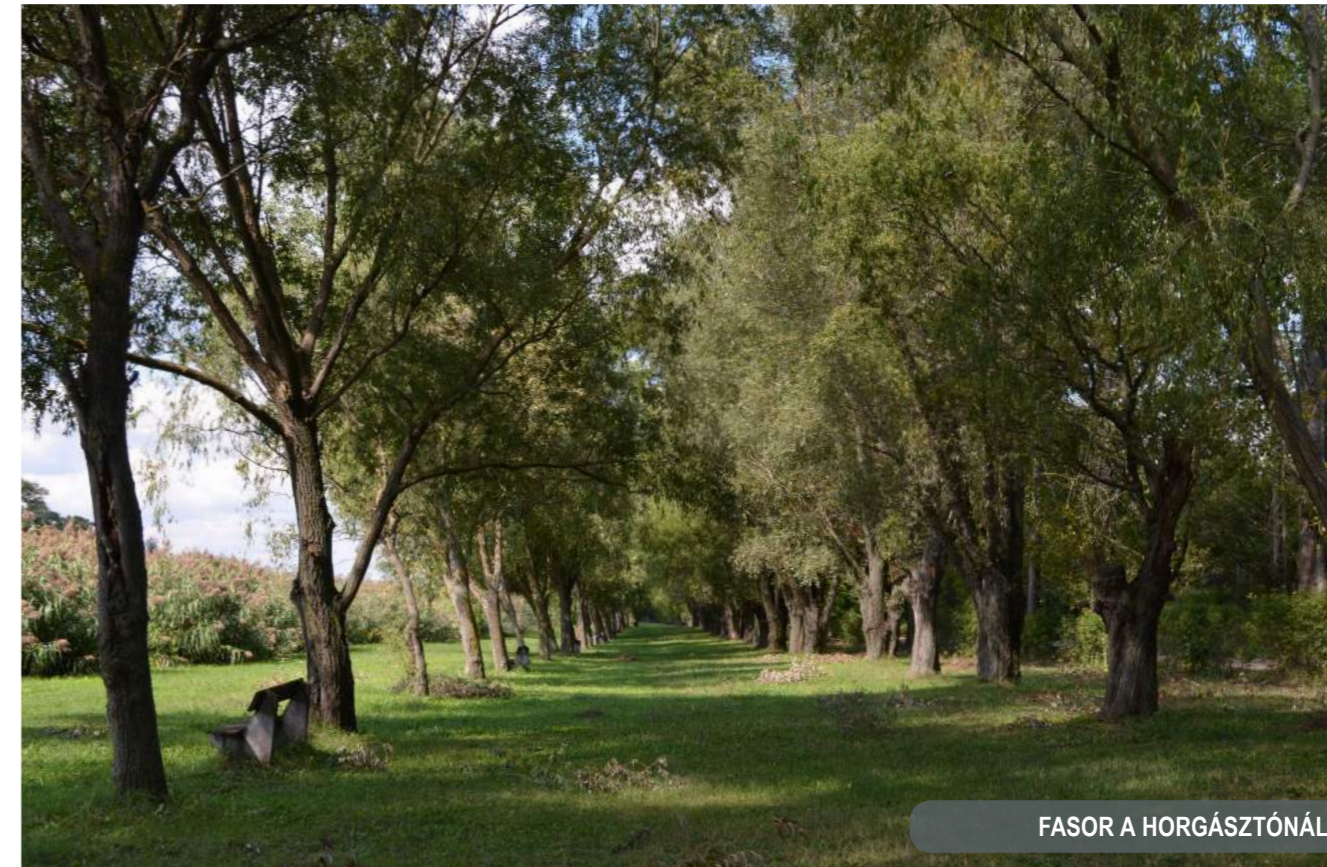
Kiemelt Natura 2000-es terület Etyeken a HUDI20049 kóddal Szentgyörgypusztán néven jelölt különleges természetmegőrzési terület. A Natura 2000 terület kijelölésének a célja az azokon található, kijelölésük alapján szolgáló fajok és kijelölésük alapján szolgáló élőhelyek természetvédelmi helyzetének megőrzése, fenntartása, helyreállítása, valamint kijelölésük alapján szolgáló természeti állapot és az azt létrehozó, illetve fenntartó gazdálkodás feltételeinek biztosítása.

Kiemelten védendő területek továbbá az Országos Ökológiai hálózat területei. Etyeken megtalálható övezetek a magterület és az ökológiai folyosó. Az ökológiai hálózat a természetvédelmi szempontból jelentősebb természetközeli állapotokat tükröző területeket köti össze és a területek között a fennmaradásukhoz szükséges ökológiai kapcsolatokat biztosítja.

A település jelentős területe tájképvédelmi szempontból kiemelten kezelendő terület. Ezek a területeken általános tájképvédelmi célkitűzés a természeti adottságok, rendszerek, valamint az emberi tevékenység kölcsönhatása, változása következtében kialakult tájak sajátos látványának, esztétikai jellemzőinek megőrzése.

Etyek központjában található az ex lege védelemmel ellátott forrás, amelyre az országosan védett természeti területekre vonatkozó természetvédelmi előírások érvényesek.

Fontosnak tartjuk a természetvédelmi szempontú kijelölés alatt álló területek természeti állapotának megtartását, javítását, a településképet meghatározó településkarakterek minőségének megőrzését, a kilitás- és rálátásvédelem megvalósítását.

FASOR A HORGÁSZTÓNÁL

ETYEKI HORGÁSZTÓ

HORGÁSZTÓ SZÖVEG

3

ÖRÖKSÉGÜNK

SVÁB GYÖKEREK

Ahogy Etyek neve, címere, úgy épületei és utcái is egyértelműen utalnak a település sváb gyökereire. A történelmi településrész házai közt sok, az utcára merőleges hossztengetű, tornácos, nyeregtetős házat találunk, melyek az oromfalakkal fordulnak az utca felé.

A lakóházak rendszerint hosszan benyúlnak a telekbe, a főbb melléképületek (istálló, ólak, színek) mögötte sorakoztak. A házakat mindig a telek oldalhatárára építették, mert a porták kihasználtsága így volt kedvezőbb.

Az 1900-as évek elején a széles telekkel rendelkező jómódú emberek néha L alakú házat építettek. Az utcával párhuzamos szárny 2-3 szobával gyarapította a lakóterületet. A kb. fél méter vastag vályogfalakat kövekre, vagy néhány földbe ágyazott égetett téglasorra rakták. A szegényebb házak esetében csak az ereszt nyúlt szélesebben ki az udvari homlokzat mentén, a gazdagabbak oszlopokkal vagy pillérekkel tagolt tornácot építettek. Néhány helyen látható még a településre jellemző faragott virágdíszes kőoszlop a tornácokon.

Az oromfalakat és az oldalfalakat rendszerint fehérre meszelték.

MŰEMLÉK

MAGYAR FORRÁS VÉDŐÉPÜLETE

„Ez a forrás - melynek vízhozama ma is 6-700 liter percenként - táplálja évezredek óta a Nádas tavat, mely egykor valószínűleg Háromrőzsáig terjeszkedett. A kút épülete a XIX. század első felében épült klasszicista stílusban. A Magyar-kút szolgáltatta az ivóvizet az emberek és állatok részére. A legeltetett állatok terelése a Magyar-kúthoz mindennapos tevékenység volt. Az asszonyok előszeretettel mosták itt a ruhákat. Egyszerűen deszkalapra fektették, azután mosófával (prakkerrel) ütögették (prakkerolták) az áztatott ruhát.

Több mint 30 év után az 1990-es években került sor a kút és környéke helyreállítására. Ilyen műemléki értékű, egyedülálló karakterű építészeti környezettel kevés forrás rendelkezik Magyarországon.”

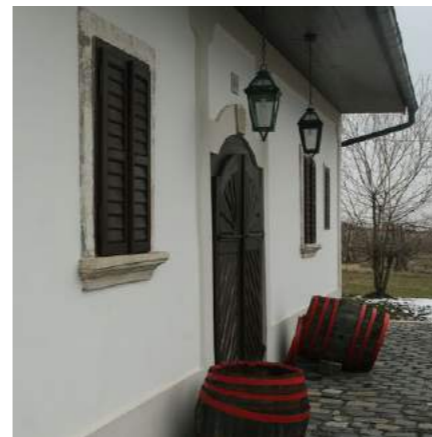

PRÉSHÁZ PINCE

A Présház-pince az Öreghegyen található a településen kívül egy bekerítetlen termőföldön a kanyarban, közel a földúthoz. A népi stílusú épület 1862-ben épült, É-NY - D-K-i tengelyű szabadon álló, téglány alaprajzú, cserépfedéses nyeregtetős épület.

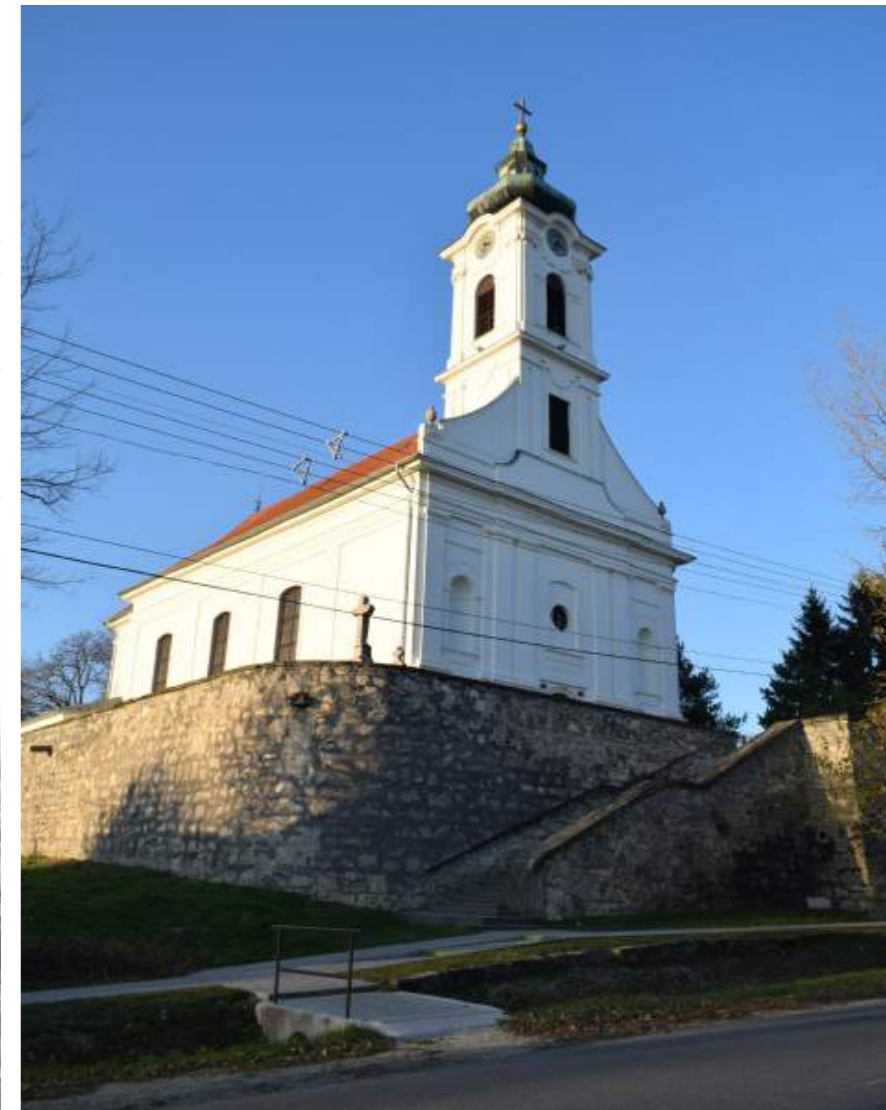
Szerencsére nagyon jó állapotban van, felújítását követően is rendszeresen karban tartják.

RÓMAI KATOLIKUS TEMPLOM

A Hősök terén található római katolikus templom, 1814-ben épült, késő barokk stílusban.

A település központjában az út fölé magasodó, terméskő mellvéddel megtámasztott, két lépcsősorral ellátott dombon szabadon áll. Homlokzati tornyos D-K-i főhomlokzatával az út felé fordul, egyenes szentélylezárású, nyeregtetős épület. Vakolt lábazata fölött az oldalhomlokzatokat faltükrök tagolják, a főhomlokzat magas talapzaton álló falpillérekkel többszörösen tagolt. Állapota jó, de a nedvesség és a csapadék több helyen vakolatpergést okoz, helyreállítása feltétlenül javasolt.

MŰEMLÉK

RÓMAI KATOLIKUS TEMPLOM ÉS A NAZARÉNUM-RENDHÁZ

A rendház és a templom a településen kívül helyezkedik el egy dombon. A római katolikus templom a 15. században épült gótikus stílusban, majd 1794-ben részben átalakították. A templom egytornyos, hagymasisakos, támpillérekkel megtámasztott, 5/8 szentélyzáródású, kontyolt nyeregtetős épület. Az egykori nazarénus rendház 1750 körül épült a barokk korban, a templommal egybeépítve. A területet 2005-ben bővítették. A rendház egy szabadon álló, földszintes, nyeregtetős, vakolatlan kőépület.

MŰEMLÉK

KÁLVÁRIA SZOBORCSOPORT ÉS SZENT VENDEL-SZOBOR

A település fő útvonalánál, a Kálvária-dombon álló szoborcsoport, mely a domb alján álló, Szt. Vendel szoborból, a dombra vezető emelkedő menti stációkból, a dombon lévő három keresztből áll.

A domb alján, a másfél méter magas kőkerítésen kívül, egy 170 cm magas barokk mészkő talapzaton kb ugyanolyan magas mészkő szobor áll. A szobor kezében vas pásztorbot, lábánál állatábrázolások. A talapzat mélyített tükrében „1779-1875” évszám páros olvasható. A szobrot és a talapzatát 2000-ben tisztították meg.

A domb tetején kőtalapzaton alakos kőfeszületek állnak.

HELYI VÉDELEMRE JAVASOLT

MÁRIA-SZOBOR, HRSZ 1

Szűz Mária szobra – az Öreghegyi úton található, a Katolikus templomkertben.

1771-ben készült, az Istenszülőt ábrázolja, az asszonyt, aki megszüli a Megváltót. A szobor felújítását Rákos Péter, Sütő József és Mészáros János restaurátorok végezték. A szobor restaurálás utáni megáldása: 2006. július 1.

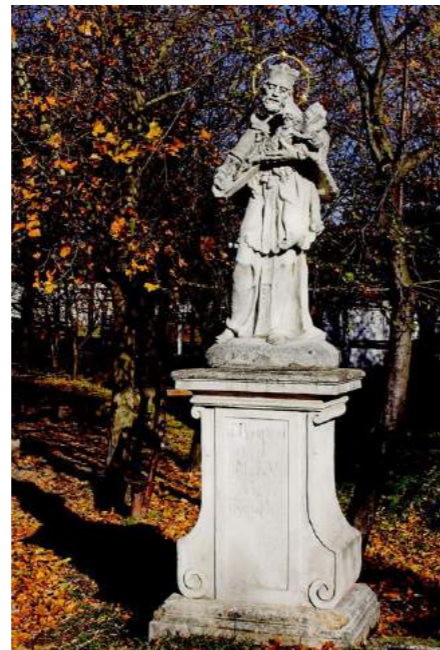
SZENT ORBÁN-SZOBOR
HRSZ 2902/1, ÖREGHEGY

A Vérti szőlőknél található védett szobrot 2002-ben újították fel. A 140 cm magas talpazat anyaga műkő, homlokfalán vörösmész-kő táblán feliratot látunk. A szobor jó állapotban van, környezete is viszonylag rendezett.

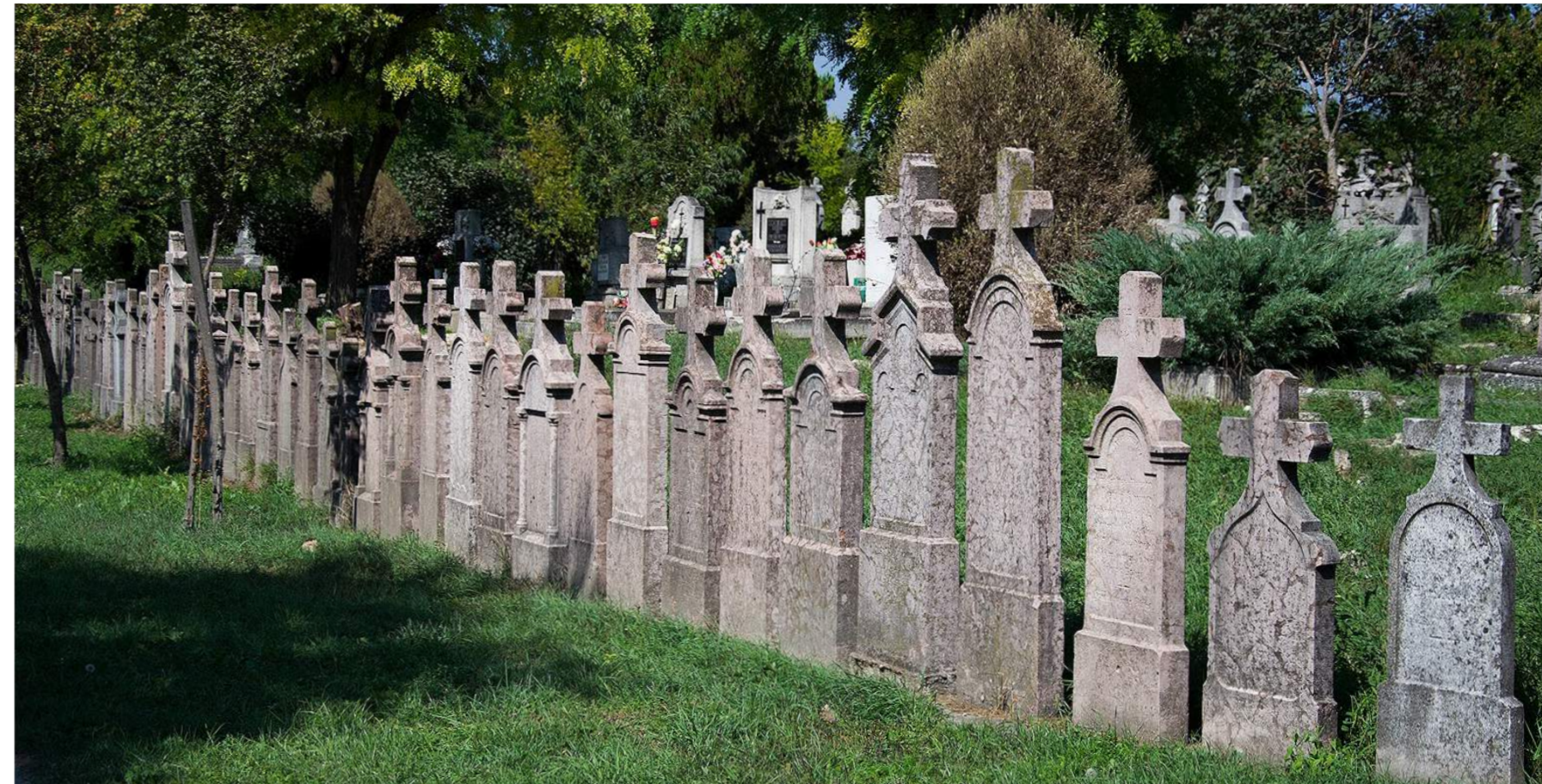

NEPOMUKI SZENT JÁNOS-SZOBOR

A település fő útvonala mellett a Magyar-kút tere áll a mintegy 170 cm magas talpazaton az ugyanilyen magas szobor. A barokk talpazat és figura anyaga mészkő. A talpazat homloktükrében olvashatatlanná erodált feliratot találunk. A 2001-ben felújított, és mai helyére állított szent csillagokkal díszített glóriája aranyozott. A felújítást Rákos Péter végezte.

I. VILÁGHÁBORÚS EMLÉKMŰ
HRSZ 66, HŐSÖK TERE

TEMETŐKERTI FESZÜLETEK

HELYI VÉDELEMRE JAVASOLT LAKÓHÁZAK

KOSSUTH LAJOS UTCA 1.
HRSZ: 245KOSSUTH LAJOS UTCA 4.
HRSZ: 34KOSSUTH LAJOS UTCA 24.
HRSZ: 93/1KOSSUTH LAJOS UTCA 33.
HRSZ: 1006/2KOSSUTH LAJOS UTCA 31.
HRSZ: 30/3KOSSUTH LAJOS UTCA 35.
HRSZ: 32/3KOSSUTH LAJOS UTCA 37.
HRSZ: 38KOSSUTH LAJOS UTCA 50.
HRSZ: 79/1KOSSUTH LAJOS UTCA 52.
HRSZ: 78KOSSUTH LAJOS UTCA 54.
HRSZ: 77KOSSUTH LAJOS UTCA 58.
HRSZ: 75KOSSUTH LAJOS UTCA 59.
HRSZ: 60KOSSUTH LAJOS UTCA 60.
HRSZ: 74KOSSUTH LAJOS UTCA 61.
HRSZ: 61KOSSUTH LAJOS UTCA 65.
HRSZ: 63/1HORVÁT UTCA 6.
HRSZ: 640

HELYI VÉDELEMRE JAVASOLT LAKÓHÁZAK

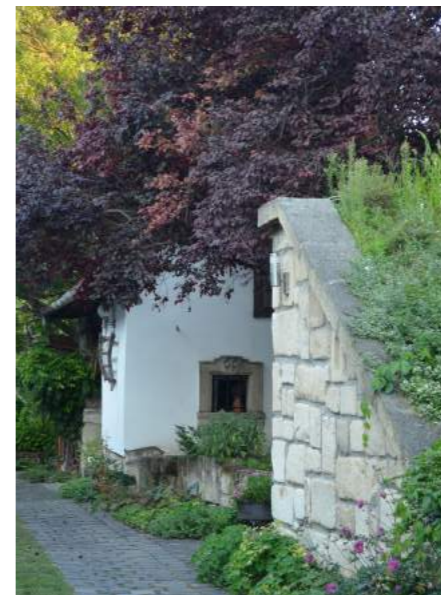
MAGYAR UTCA 3.
HRSZ: 932MAGYAR UTCA 21.
HRSZ: 914MAGYAR UTCA 14.
HRSZ: 19MAGYAR UTCA 32.
HRSZ: 952MAGYAR UTCA 18.
HRSZ: 946/1MAGYAR UTCA 37.
HRSZ: 896MAGYAR UTCA 19.
HRSZ: 917MAGYAR UTCA 65.
HRSZ: 872

HELYI VÉDELEM ALATT ÁLLÓ LAKÓHÁZ

MAGYAR UTCA 46.
HRSZ: 959

A régi, gyönyörűen felújított épület minden értelemben példaértékű alkotás. A múlt értékeit kitűnő érzéssel őrizték meg és újították fel, részletei egytől-egyig mintaértékűek, kitűnő példát mutatnak, így javasoljuk országos műemléki védelemre

Értékei: beépítési mód, tetőforma, ormfal, oszlopos tornác, faragott fa ereszalj, kőpárkány, kőlabazat, kőpad, kőkerítés, kapugyám, felirat (1890), vakolatdíszítés, padlásablak, a napelem elhelyezése és a kapuk kialakítása mintaszerű

HELYI VÉDELEMRE JAVASOLT LAKÓHÁZAK

ALSÓHEGY UTCA 10.
HRSZ: 276ALSÓHEGY UTCA 14.
HRSZ: 280KENDER UTCA 2.
HRSZ: 452KENDER UTCA 6.
HRSZ: 450HŐSÖK TERE
HRSZ: 454/1HŐSÖK TERE, TEJBEGYŰJTŐ
HRSZ: 803HŐSÖK TERE 15-16.
HRSZ: 940, 941, 942..... UTCA 41.
HRSZ:

HELYI VÉDELEMRE JAVASOLT LAKÓHÁZAK

KÁPOSZTÁSKERT UTCA 2.
HRSZ: 800KÁPOSZTÁSKERT UTCA 11.
HRSZ: 647KÁPOSZTÁSKERT UTCA 25.
HRSZ: 669KÁPOSZTÁSKERT UTCA 31.
HRSZ: 678ÓVODA UTCA 5.
HRSZ: 808/2HONVÉD UTCA 42.
HRSZ: 1130KOSSUTH LAJOS UTCA 65.
HRSZ: 63/1NEMES FORMÁJÚ KŐÉPÜLETEK
HRSZ: 0182/2

HELYI VÉDELEMRE JAVASOLT LAKÓHÁZAK

DEÁK FERENC UTCA 16.
HRSZ: 225DEÁK FERENC UTCA 19.
HRSZ: 101/1DEÁK FERENC UTCA 32.
HRSZ: 904DEÁK FERENC UTCA 24.
HRSZ: 219DEÁK FERENC UTCA 26.
HRSZ: 214, 216

HELYI VÉDELEMRE JAVASOLT LAKÓHÁZAK

DEÁK FERENC UTCA 45.
HRSZ: 115HONVÉD UTCA 35.
HRSZ: 1105

HELYI VÉDELEMRE JAVASOLT KŐKERESZTEK

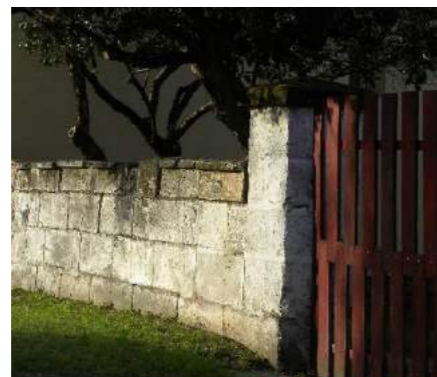
HRSZ: 576/1
ALCSÚTI ÚTHRSZ: 0255
ALCSÚTI ÚTHRSZ: 0108
BIATORBÁGYI ÚTHRSZ: 081/1
ÖDÖN MAJORHRSZ: 067/1
ÖREGHEGYI ÚTHRSZ: 055/2
ZÁMORI KERESZTHRSZ: 1
KATOLIKUS TEMPLOM

HELYI VÉDELEMRE JAVASOLT ÉPÍTMÉNYEK

ALSÓHEGY UTCA 34.
HRSZ: 294

HONVÉD UTCA 17.
HRSZ: 1114

MAGYAR UTCAI KŐFALAK
HRSZ: 1, 943, 944, 64

ÓVODA UTCA 2.
HRSZ: 936

HORVÁT UTCA
HRSZ: PINCESOR 635

HŐSÖK TERE 11.
HRSZ: 410

ALCSÚTI ÚTI KŐHÍD
HRSZ: 65/1

HONVÉD UTCA
HRSZ:

HELYI VÉDELEMRE JAVASOLT PRÉSHÁZAK

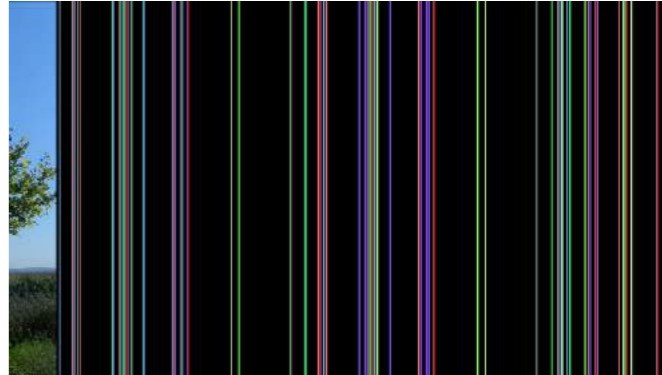
HRSZ:

HRSZ: 2091

HRSZ: 03/2

HRSZ:

HRSZ:

HRSZ:

HRSZ: 3205

HELYI VÉDELEMRE JAVASOLT

REFORMÁTUS TEMPLOM
TEMPLOM KÖZ 1. HRSZ: 18/2

A késő barokk templomot 1839-ben az egyházközség jelentős egyházmegyei támogatással építette újjá, akkor alakult ki az épület mai formája. A templom északkeleti-délnyugati tengelyű, a délnyugati, 15 méter magas homlokzati tornya tulajdonképpen homlokzat előtti lenne, de mindkét oldalát a templom szélességére készítették, az egyik oldalon karzati feljáróval, a másik oldalon a templomhoz szükséges eszközök tárolójával. A torony alatti egyetlen bejárat félköríves záródású, zárókövel ellátott kökeretes kapu. A sima torony falának közepén egy ovális ablakocská, feljebb minden irányban vakolatkeretes harangház-ablakok készültek. A torony mindkét oldalán az enyhén íves oromfal két szélét egy-egy kőgömb zárja le. A templomot kőfalkerítés övezi. A 6, 5 x 15 méteres belső tér mennyezete sík, vakolt, közepén kidomborodó, festett rozettával. Az épület egyik legszebb látnivalója ez a festett rozetta-mennyezet. A falazott szószék a keleti fal közepére épült, alatta Mózes-székkal. Középen áll a vaskos lábú kőből készült úrasztala. A torony felőli oldalon található a fából készült karzat, mellvédjén és a padok elején virágdíszes festéssel. A templomban 130 ülőhely van.

KÖVETENDŐ PÉLDÁK

PRÉSHÁZ ÁTALAKÍTÁS, BŐVÍTÉS
HRSZ:

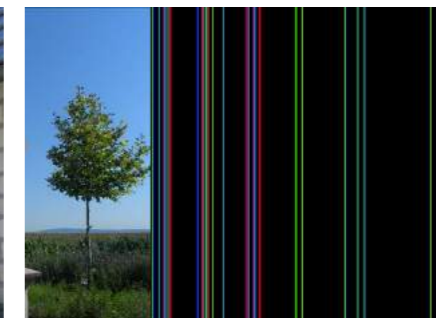
BORÁSZAT ÁTALAKÍTÁS, BŐVÍTÉS
HRSZ:

ALSÓHEGY UTCA 19.
HRSZ: 208/1

BORÁSZATI FEJLESZTÉS
HRSZ:

BORÁSZATI FEJLESZTÉS
HRSZ: 3108

BORÁSZATI FEJLESZTÉS
HRSZ:

ÁLTALÁNOS ÉPÍTÉSZETI ÚTMUTATÓ

Az épületek, azok elhelyezkedése, a kerthez és az utcához képest kialakult viszonya, részleteik, arányaik, szín- és anyaghasználatuk mind-mind meghatározzák a településképet.

A korábban bemutatott települési karakterekben különböző megoldások jelenthetik az egy-séges és kívánatos településképet kialakulását, így más és más hangsúllyal kell figyelni az épületek és környezetük megtervezésére.

RÉSZLETEK

Akárcsak a hétköznapi kiegészítőinknél, úgy épületeink esetében is elmondható: a részletekben rejlik a lényeg!

A házak megtervezésekor a megfelelő arányok és méretek megválasztásán túl a részletek átgondolt kidolgozása és kivitelezése rendkívül nagy szerepet játszik az értékálló szépség és a kedvező települési arculat kérdésében.

A részletgazdag, művesen kidolgozott és karban tartott elemek évszázadok óta gyönyörködtetik szemeinket, míg a letisztult, anyaghasználatban harmonikus, visszafogottan különleges megoldások korunk stílusjegyeit, s ezzel együtt az épület egyedi megjelenését alkotják.

Gazdagítsuk épületeinket egyedi részletekkel, valamint törekedjünk a gondos és precíz kivitelezésre, ezáltal településünk képét jó irányba formálhatjuk.

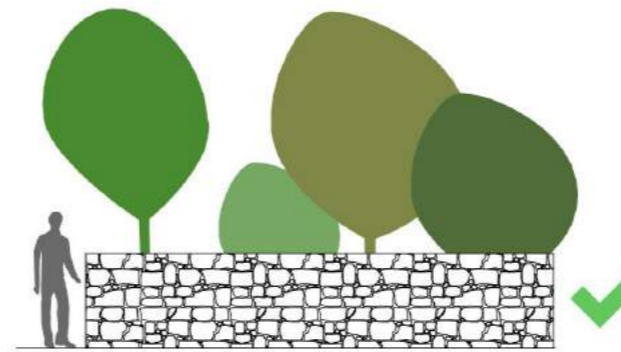
KERÍTÉSEK

Az egységes településképi arculat kialakításában nagyon fontos szerepe van a kerítéseknek, hiszen ezek minden esetben az emberhez legközelebb eső utcai részletek.

Etyeken több jó megoldástalkalmazhatunk a kerítések kialakítására. Több lakóterületen az áttört, letisztult megjelenésű kerítések a kívánatosak, míg más helyeken a tömör kerítések is jó megoldást jelentenek. A pincék környezetében és a településközponti részeken akár el is hagyhatjuk a kerítéseket.

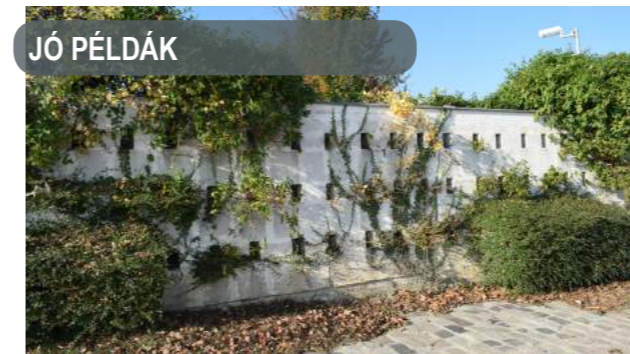
Az utcáfronti kerítés és a gondozott kerti növényzet kompozíciója is nagyon előnyös.

A túldíszített, harsány és a túl magas megoldások nem elfogadhatóak.

Törekedjünk a természetes anyagok használatára és a kerítés környezetének és állapotának gondozására.

JÓ PÉLDÁK

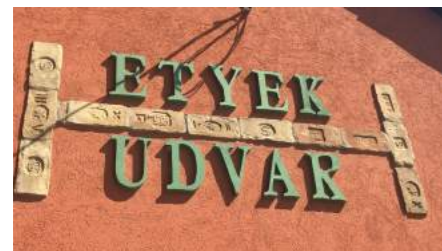
CÉGÉREK, TÁBLÁK, FELIRATOK

A feliratok, utca- és cégtáblák, hirdetések és információs panelek egyaránt jelentős szerepet játszanak az utca képében. Mivel ezek jól látható, könnyen észrevehető és olvasható, sokszor pedig figyelmet felkeltő részletek, különösen nehéz feladat megtalálni a minden igényt kielégítő megoldást.

A táblák anyag- és színhasználatán túl, a feliratok betűtípusa is meghatározó. A rikító színek és villogó fények helyett részesítsük előnyben az egyedi, ám egyszerre szép megoldásokat. A falra festett feliratok helyett készítsünk lógatható vagy felszerelhető táblát/céget, használjunk a síkból kilépő plasztikus betűket. Ötletes megoldások lehetnek a funkcióra utaló figurális, szoborszerű jelzések is.

Feliratok, logók, cégérek tervezéséhez bátran keressünk fel egy kreatív grafikust, cégünk sikere nagyban múlik az első benyomáson. Amennyiben a feliratok szerepe funkcionális, törekedjünk a lehető legegyszerűbb megoldásra.

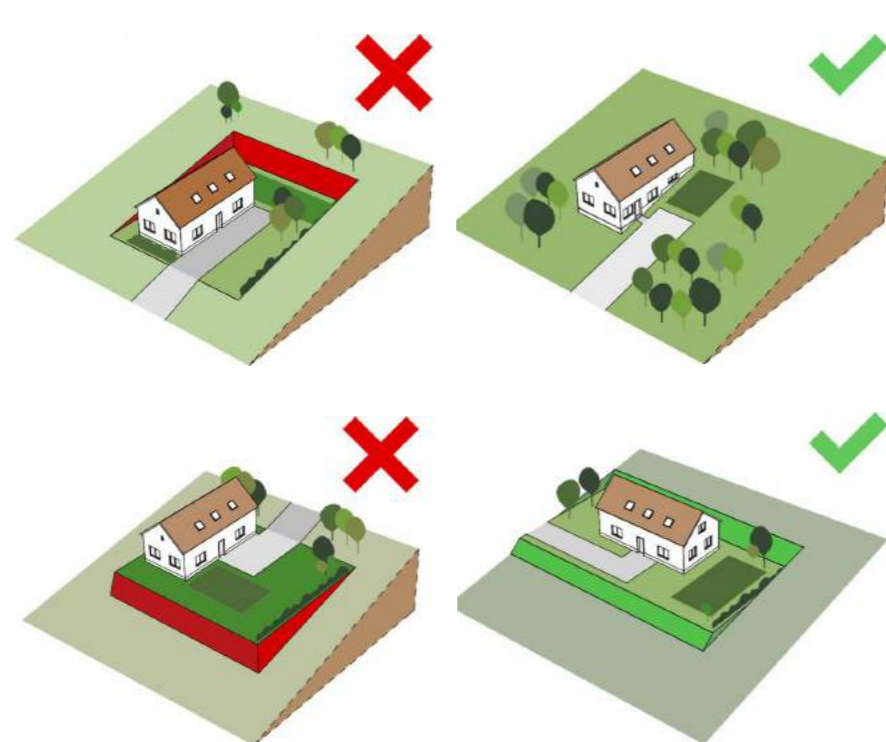

TORNÁC

A tradicionális „sváb” házak elengedhetetlen funkcionális és esztétikai részei a tornácok. A lakóház, vagy ritkábban a melléképület homlokzata mellé épített, oszlopokkal, pillérekkel, boltívekkel alátámasztott, fedéllel ellátott térség, amely emberi tartózkodásra, munkavégzésre vagy raktározási helyül szolgál. A tornácnak, mint építménynek, épület-kiegészítőnek, többféle változata alakult ki. Általánosan a tornác a ház udvari homlokzatát teljes hosszában végig kísérte. Építészeti szempontból szép és gondos megoldás az, ha a tornác úgy épül a házhoz, hogy a tetőszék kiugrik fölé, s azt szervesen az épület egészébe foglalja.

A tornácok kortárs újraértelmezése és alkalmazása üdvös megoldás lehet egy új épület tervezésekor, esztétikai szerepén túl tartalmas és kellemes időtöltés helyszínévé válhat.

TEREPALAKÍTÁS

Etyek szépségét elsősorban a változatos domborzati viszonyok adják, így nagyon fontos, hogy épületeink elhelyezésénél a terepet körültekintő alázattal alakítsuk ki. A sík és lejtős telkek is egyedi átgondolást és terevezést igényelnek, így egzakt megoldásokat nem, míg ökölszabályokat és irányelveket tudunk adni a helyes kialakításukra vonatkozóan.

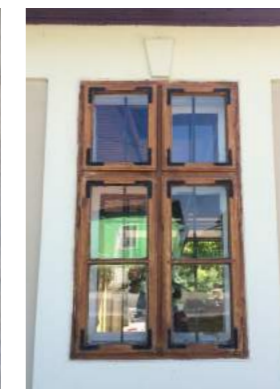
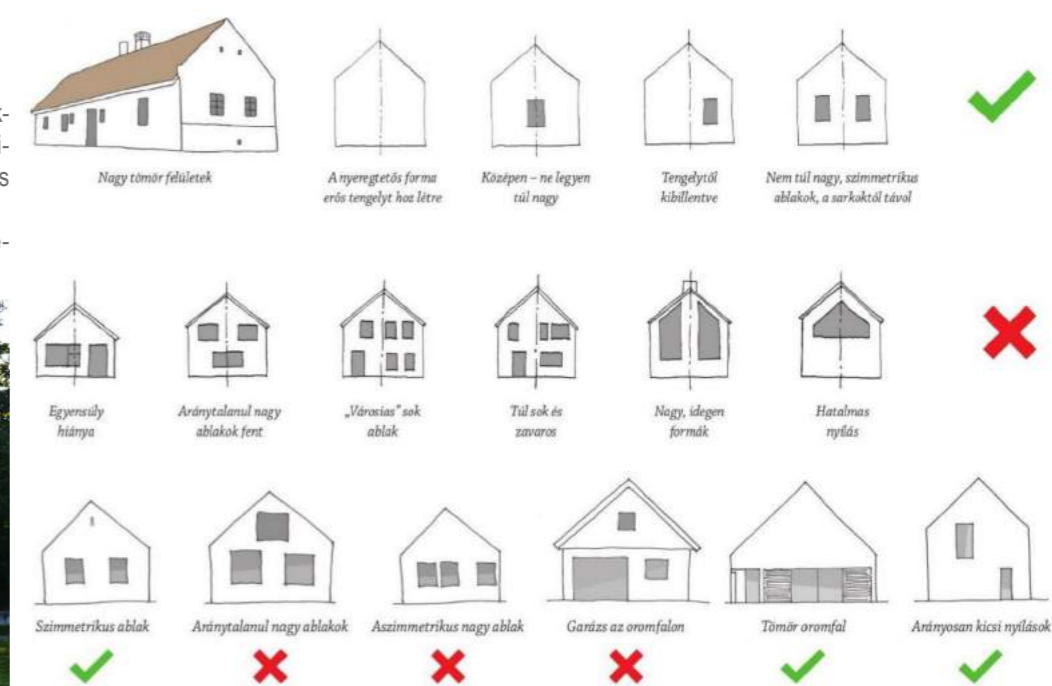
A lejtős telkek terepalakítása az épület- és környezetének meghatározó kiindulópontja, valamint a település- és az utca képére alapvető hatással bír.

Az enyhén lejtős terepeknél épületünket szerkesszük/vágjuk bele terepbe, a kertnél akár meg is tarthatjuk az enyhe lejtést. Ahol szükséges, kialakíthatunk sík területeket.

Ahogy mindenhol, itt is az arányokon múlik minden: a nagy bevágások és a nagy mértékű feltöltések mindenképpen kerülendők; ha túl nagy a meredekség, teraszos kialakítást alkalmazzunk.

ABLAKOK

Az épületen elhelyezett nyílások jelentősen befolyásolják az épület homlokzatának megjelenését, arányait valamint a belső terekbe jutó fény mennyiségét. Az ablakok helyes kialakítása az egyik legnehezebb feladat, különös gondossággal kell megtervezni a tömör és áttört felületek arányát. Használjunk bátran zsalugátereket, rejtett tokos redőnyöket, letisztult megjelenésű és egyszerű árnyékolókat.

AJTÓK, KAPUK

Az ajtók és kapuk választják el a külvilágot a belvilágtól. Lehatárolják az intim szférát, az asztalos- és kovácsmesterség mives formagazdagságán kívül árulkodnak a funkcióról és sokszor a házigazdáról is. A faragott, béleletes vagy éppen kortárs anyagokból készített ajtószárnyak különféle vasalatokkal és keretekkel kiegészítve csodás bejárásokat képezhetnek, anyag- és mintakészletük időálló ékei lehetnek környezetünknek. Kerüljük a műanyag, harsány és túldíszített ajtókat!

KÖZETEK, HELYI ÉPÍTŐANYAGOK

Az Etyek-Budai borvidék a Gerecse-hegység déli részétől a Velencei- és a Budai-hegységeig húzódik. A borvidék három körzetből tevődik össze (Etyeki, Budai és Velencei körzet), azonban mindhárom körzetet más és más kőzetek építik fel.

Az etyeki körzet legidősebb képződménye a középső miocén időszaki porózus mészkő. Megtalálhatók még a felső miocén kori agyagmárgás üledékek, melyekre lösz és futóhomok is rakódott. A löszös-homokos lejtőkön alakult ki a borvidék jellegzetesen vályogos talaja, magas aktív mésztartalommal. A Budai körzetben dolomit és mészkő mellett homokos talajok, homokkövek fedik az idősebb kőzeteket.

Az egyszerűség nemessé tesz: kerüljük a túl sokféle anyag használatát, melyek gyengítik egymás hatását. Mérlegeljük a tartós, felújítható, idővel patinásodó anyagok használatát az idővel értéküket és szépségüket veszítő, nem javítható, műantikolt, múló divatokat képviselőkkel szemben!

Ne feledjük: egy tagolt vakolatfelület nem kevésbé elegáns, mint egy jóval drágább kő vagy téglafelület. Ez utóbbiak csempe- vagy tapétaszzerűen ragasztott utánzata kerülendő.

Ajánlott építési anyagok:

sósikúti-kő, etyeki mészkő, tégl, látszóbeton, festett vakolat

Tilos alkalmazni: ragasztott vágott kő, élénk színű felületek

SZÍNEK

A szín kiválasztásánál vegyük figyelembe a környezethez és az épület többi eleméhez való harmonikus illeszkedést. Általánosságban elmondható, hogy az élénk, rikító színeket érdemes kerülni, helyette a lágyabb árnyalatok, földszínek előnyösebbek. A tetők színeinek az égetett agyag különböző vöröses terrakotta árnyalatait, valamint szürke (pala) és barna árnyalatokat válasszunk.

Egy zsalugáter, vagy egy fa nyílászáró gondosan kiválasztott vidám színe öltözteti visszafogottan színezett a házat.

Új épületeink és felújítások esetén az egyik legnagyobb hibát a színek nem megfelelő kiválasztása okozza, míg egy jól hangolt, harmonikus színösszeállítás nagyban segítheti az egyébként rosszul megtervezett ház esztétikáját így településképi összhatását is.

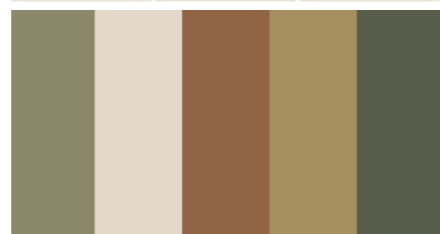
Eltérő szempontokat kell figyelembe venni például egy műemlék épület, egy jellegzetes városi szövet, vagy egy kertvárosi beépítés esetén. Különösen fontos a visszafogott, pasztellszínek használata a történeti karakterek és kiemelt városképi utcák esetében.

A színválasztás az építészeti terv része, a színekre vonatkozó ajánlásokról az egyes területekre vonatkozó fejezetekben tájékozódhatunk.

A harsány és telített színek használata minden esetben kerülendő, helyettük válasszunk földszíneket!

AJÁNLOTT SZÍNEK

N2171 Dobozos Hűt	N2161 Bakelit Hűt	N2164 Nagyfa Párta Double	N2164 Ardakok Double	N2161 Nagyfa Hűtő Double	N2161 Párta Double
N2172 Dobozos Double	N2162 Dobozos Double	N2165 Hűtő	N2162 Tűzoltó	N2161 Párta Hűtő	N2161 Párta Hűtő
N2173 Dobozos Double	N2163 Párta	N2166 Bakelit Hűtő	N2163 Hűtő	N2161 Párta Hűtő	N2161 Párta Hűtő
N2174 Dobozos Hűtő	N2164 Párta Double	N2167 Hűtő	N2164 Hűtő	N2161 Párta Hűtő	N2161 Párta Hűtő
N2175 Hűtő	N2165 Párta	N2168 Bakelit Hűtő	N2165 Hűtő	N2161 Párta Hűtő	N2161 Párta Hűtő
N2176 Hűtő	N2166 Párta	N2169 Bakelit Hűtő	N2166 Hűtő	N2161 Párta Hűtő	N2161 Párta Hűtő
N2177 Hűtő	N2167 Párta	N2170 Bakelit Hűtő	N2167 Hűtő	N2161 Párta Hűtő	N2161 Párta Hűtő
N2178 Hűtő	N2168 Párta	N2171 Bakelit Hűtő	N2168 Hűtő	N2161 Párta Hűtő	N2161 Párta Hűtő

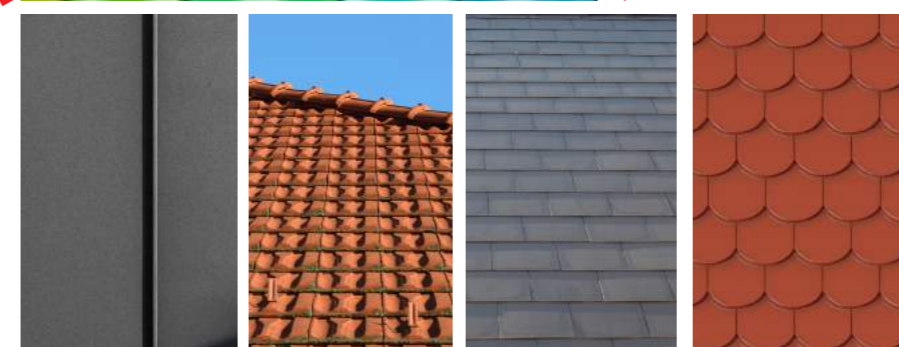

HÉJAZATOK

A tető a házak 5. homlokzata, ráadásul felületei nagyok, többnyire jól láthatók az utcáról. A héjalások tekintetében is tilos harsány színű anyagokat használni.

A tetőinket fedhetjük: kerámia cseréppel, betoncseéppel, korcolt fémllemezzel, fazsindellyel, cserepes lemezzel, természetes palával, extenzív és intenzív zöldtetővel

Tilos alkalmazni: festett zsindelyt, színes kerámia cserépet, XXL cserépet, tarka cserépet, imitációt, mintázattal ellátott fedést, hullámlemezt, trapézlemezt (kivéve ipari karakter)

KÜLTÉRI EGYSÉGEK

Megnövekedett kényelmi és funkcionális igényeink eszközei gyakran tolokodnak a szemünk elé és kapnak kiemelt helyet az utcák felé eső homlokzatokon, tetősíkokon. Egy szép épületet és utcaképet kellemetlenül zavarnak meg egyes elemek, melyeket igyekezzünk az utcáról nem látható, a környezetet nem zavaró helyre szerelni.

NAPELEMEK, NAPKOLLEKTOROK

A tetőre rögzített napkollektor, szolár vagy fotovoltai berendezéseket az - utcakép védelmében - az utcáfronttól a lehető legtávolabb, lehetőleg a hátsókerti tetőfelületen kell elhelyezni. Célszerű azokat egy tömbben tartani, a lépcsőzés és az ugráló vonalvezetés nem szerencsés, mert megbontja a tető egységes, nyugodt látványát, és rendetlen hatást kelt. Elhelyezésük csak oromzatos magastetőn, és kizárólag a tetősíkokban maradván kívánatos, ne döntsük meg semmilyen irányban. Védett utca-kép, vagy homlokzat esetén, vagy ha a déli tájolással a fentiek nem egyeztethetők össze, meggondolandó a kertben, támfalra, vagy a kerítésre való telepítésük.

PARABOLAANTENNA

A Parabolaantenna elhelyezésére számos, az utcai homlokzattól távol eső hely áll rendelkezésünkre, látványával ne csúfítsuk el az utcaképet. Ideális hely lehet a hátsó homlokzat, a melléképület, a tető utcától távolabb eső felülete, vagy akár a kert egy takart szeglete. Ha a tetőre kerül, a tetősík fölé ne nyúljon ki egy méternél többet.

KLÍMABERENDEZÉSEK

A klímaberendezés kültéri egységeit ne az utcai homlokzaton helyezzük el! Keressünk kevésbé hangsúlyos, takart és védett helyet: félreeső eresz alatt a homlokzaton, az épület melletti terepre telepítve (növényzettel takarva), oldal-kertben (amennyiben aszabályzat megengedi).

RIASZTÓK

A főhomlokzat közepére való elhelyezés helyett válasszuk a sokkal esztétikusabb, és városképileg is szerencsésebb oldalhomlokzatot, vagy egy takart, elburkolt helyet – a legtöbb esetben nem a fény, hanem a hangjelzés és a biztonsági szolgálathoz való közvetlen kapcsolat a lényeges a riasztás folyamatában.

KERTEK

A kert szerves része az otthonunknak. Egy szép rendezett kert kiemelheti a ház szépségeit, egy elhanyagolt, gazos kert pedig elveheti az amúgy szép ház értékeiből, így törekednünk kell a rendezett környezet kialakítására saját és környezetünk érdekében is. A kertekben megjelenő növényzet - az emberre és az élővilágra gyakorolt pozitív élettani hatásai mellett - „hasznot” is termelhet, a gyümölcsök, zöldségek és fűszerek mindennapi étkezésünk részei, melyeket sokszor kis odafigyeléssel otthon is termelhetünk. Kertjeinket izgalmassá és változatossá tehetjük kerti építményekkel (pl. lugas, kút, támfal, szaletli), melyeknek a tájba illesztése és az épített környezethez hangolása - mind anyag- és színhasználatukban, részleteikben - rendkívül fontos. Törekedjünk a kert karakterét (északi, déli, vízparti stb.) annak földrajzi elhelyezkedése szerint kidomborítani.

KERTEK

1 A családi ház kertjét az év minden szakában használják. Gondoskodni kell ezért tavaszi–nyári–ősz virágdíszről, ősszel terméssel és színes lombbal, télen pedig örökzöld lombjukkal vagy színes águkkal, termésükkel díszítő díszfákról, díszcserjékről.

2 díszfák közül a terület korlátozott volta miatt csak a kis- és a közepesméretűeket alkalmazzuk. Nem valók ide azok a fajok, amelyeknek végleges koronaátmérője 15 m fölött van (bükk, platán, nyárfa, tölgy stb.).

3 A többnyire felszabdalt, viszonylag kicsi felület miatt fokozott hangsúlyt kapjanak a talajtakarók, különösen az előkertben.

4 Alkalmazzunk kúszócserjéket azöldfelület függőleges irányú növelése végett (pergolák, térelválasztó rácsok, szőlőlugas, falak befuttatása stb.)

5 A családi ház kertjében néhány ritkábban látható cserje is helyet kaphat, olyan, ami azt egyedivé, különlegessé teszi. Ilyenek például a melegkedvelő füge, gránátalma, selyemakác, a páraigényes dérbabér (Skimmia), babérsom (Aucuba), a különleges talajigényű havasszépék (Rhododendron).

6 A kertek fontos elemei a műtárgyak. A pincék és a kerti kútak azon túl, hogy díszítő elemei a kertünknek, gazdálkodási szempontból is hasznos és megőrzendő értékek.

KERTEK

7 Az egynyáriak közül elsősorban a tarca, oldott színhatást adók szerepeljenek. Ezek barátságosabbak, családiasabbak, mint a köztetek hangulatát idéző egyöntetű színfoltok. (lepkevirág, vasvirág, borszaskata, kerti szarkaláb, körömvirág stb.)

8 A családi ház kertje gyakran vegyeshasznosítású: a díszkert mellett haszonkertet is tartalmaz. A két kerttípus rendeltetése és megjelenése erősen különbözik, ajánlatos ezért azokat határozottan szétválasztani. A díszkert az utca felőli oldalon, a haszonkert pedig általában a ház mögött kap helyet.

9 Vannak olyan gyümölcsfák, amelyek helytakarékos megoldásként a díszkertbe is szépen beilleszthetők. Ilyenek az alma, a dió, a cseresznye, a meggy, a birs, a naspolya, a mandula, valamint a szilva. Ezek a fák nem igényelnek különösebb metszést, így koránjuk megtartja természetes formáját.

10 Hangulatos térelválasztó „rácsok”, kerti építmények az épület közelében is jól mutatnak. Gyakran a díszkertben kap helyet a szőlő is, lugas vagy határoló koron formájában.

11 A kerítés mellé ültetett fáknál, cserjéknél be kell tartani az előírt minimális távolságokat: szőlő, alacsony cserjék és nyírott sövény - 50 cm, közepmagas cserjék - 100 cm, fák - 200 cm.

12 Fűszernövényeket is bátran ültethetünk, hogy aztán élvezhessük azok jótékony hatásait.

MELLÉKÉPÜLETEK, KERTI ÉPÍTMÉNYEK

Kerti építményeink ugyancsak gazdagíthatják környezetünket.

A helyi és természetes anyagokból készült szerszámtárolók, pergolák, kerti lugasok és egyéb építmények a kert szerves részévé tudnak válni az idővel, az anyagok szép érésének köszönhetően méltóságteljesen uralhatják a kertet.

A jól méretezett és tervezett tárolókkal elkerülhetjük az újabb és újabb barkácsáruházban vásárolt bódék megjelenését a kertben. A kerti tároló megépítése előtt alaposan mérjük fel azon méretbeli igényeinket, melyek a házon kívüli tárolásra vonatkoznak.

Változatosabbá tehetjük kertünket különböző kerti építményekkel, lugasokkal, pihenőkkel, ülő- és fekvő alkalmatossággal.

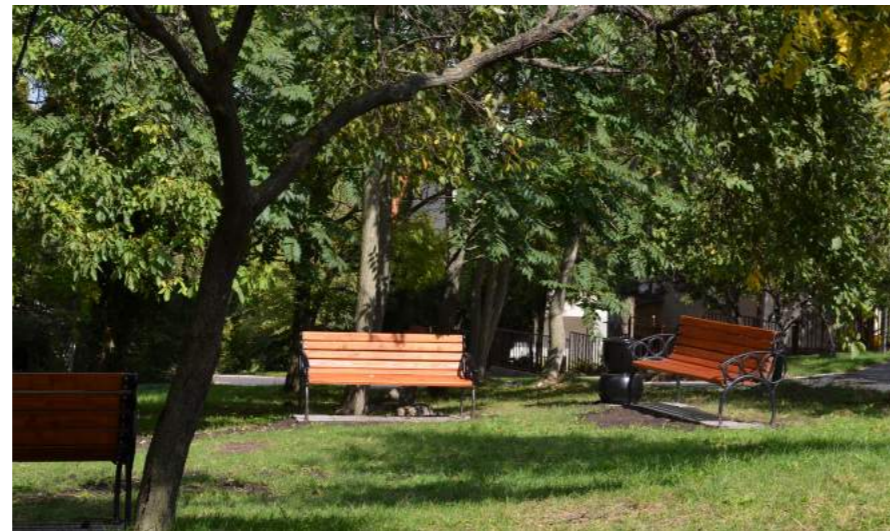
JÓ PÉLDÁK

UTCÁK, TEREK, KÖZPARKOK, KÖZTEREK

A település arculatát nagyban befolyásolja a közterek állapota, melyek gondozása közérdek. Ehhez mindenki hozzáteheti a magáét, ha gondozza az előkertjét, kaszálja a gyepet a portája előtt, virágot, fát ültet. Egy szép előkert és a gondozott közterület emeli a ház fényét is, ahová öröm hazatérni.

Gyakori probléma, hogy az aszfaltozott utak találkozásánál, parkolók kialakításánál, járdák mentén szűkös járdaszigetek és élek jönnek létre, ahol szűkebb hely marad a növénytelepítésre. Ilyenkor egy-egy karakteres, jó tűrőképességű évelő vagy cserje használatával lehet szép utcaképet elérni. A növények, és a városvezetés által telepített fasorok azonban nem csak a kellemes vizuális élmény miatt érdekesek számunkra: telepítésükkel jelentősen csökkenthető a por és a felmelegedő falakból és aszfaltból származó igen jelentős hőterhelés. A növények vonzzák a madarakat, így kevesebb kártevővel kell számolnunk. Ahol az utakat, utcákat szélesebb zöldsáv kíséri, lehetőség van egységes fasorok kialakítására.

A közterületi burkolatoknál részesítsük előnyben a természetes, újrarakható, szükség esetén vízáteresztő és jól karbantartható anyagokat. Kerüljük a rikító színeket és mintázatokat, melyek hamar idejétmúlttá válnak. Egy szépen öregedő, természetes (vagy természetes kőszórású) burkolat sosem megy ki a divatból, és hozzájárul a település egyedi hangulatához.

A nyílt árkok fontos településképi elemek, ne hagyjuk gondozatlanul! Az árkokat átszelő gépkocsi behajtók és hidak egységes kialakítása hozzájárul az egységes, esztétikus faluképhez. Használjuk a helyi építőköveket!

A légvezetékek a villany megjelenésével együtt lettek a településképi részei, azonban ezek kedvezőtlenül hatnak az egységes, szép arculatra. Hosszútávon - a hálózati infrastruktúra fejlesztésével - javasolt ezen légvezetékek földkábelre való kiváltása, főként a településközponti és a történeti karakterek esetében.

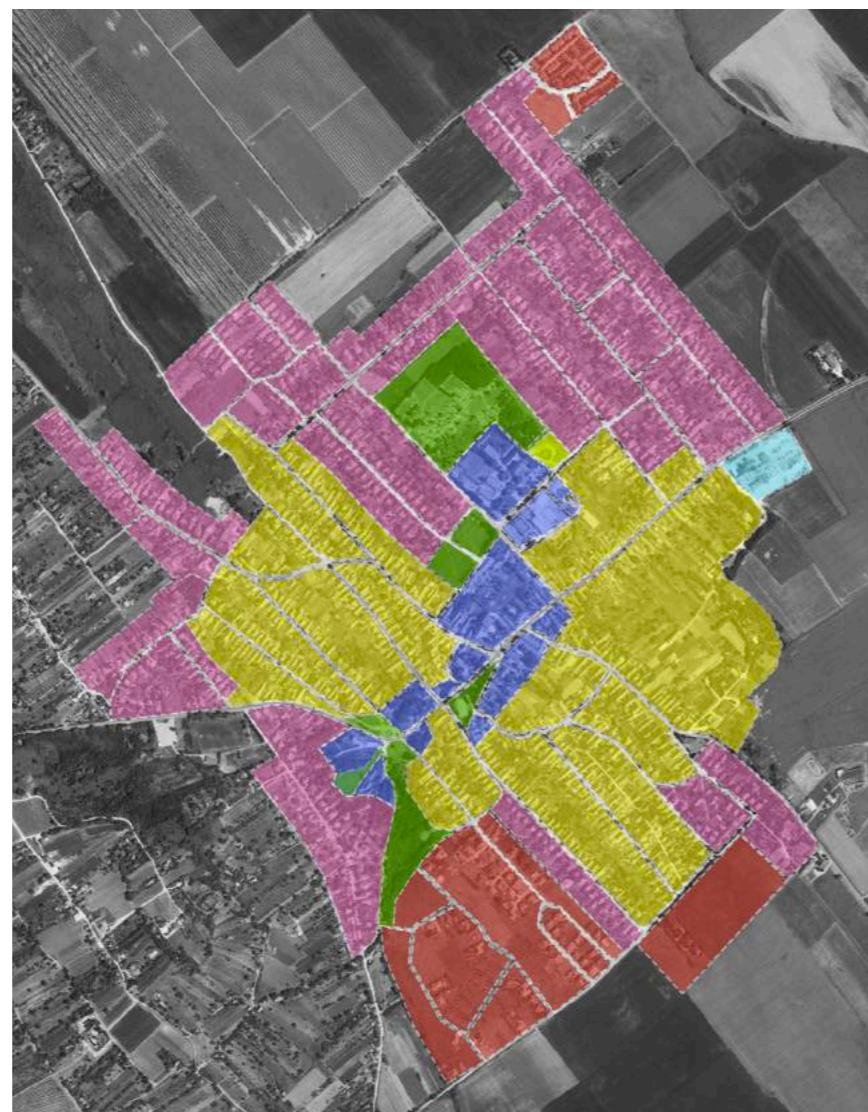
ELTÉRŐ KARAKTERŰ TELEPÜLÉSRÉSZEK - BELTERÜLET

Minden település, így Etyek is különböző karakterisztikájú településrészekre bontható, kialakulásának időpontjától és körülményeitől függően.

Az egyes részek között természetesen vannak átfedések, hasonlóságok, mégis fontos, hogy a településkép egységessége miatt ismerjük meg és tartsuk tiszteltben a kialakult építészeti jegyeket, ezek figyelembe vételével tervezzük meg az új épületeket.

Etyeken az alábbi karakterisztikájú településrészek találhatók meg:

- TELEPÜLÉSKÖZPONTI KARAKTER
- TÖRTÉNETI KARAKTER
- KERTVÁROSI KARAKTER
- ÚJ LAKÓÖVEZETI KARAKTER
- IPARI KARAKTER

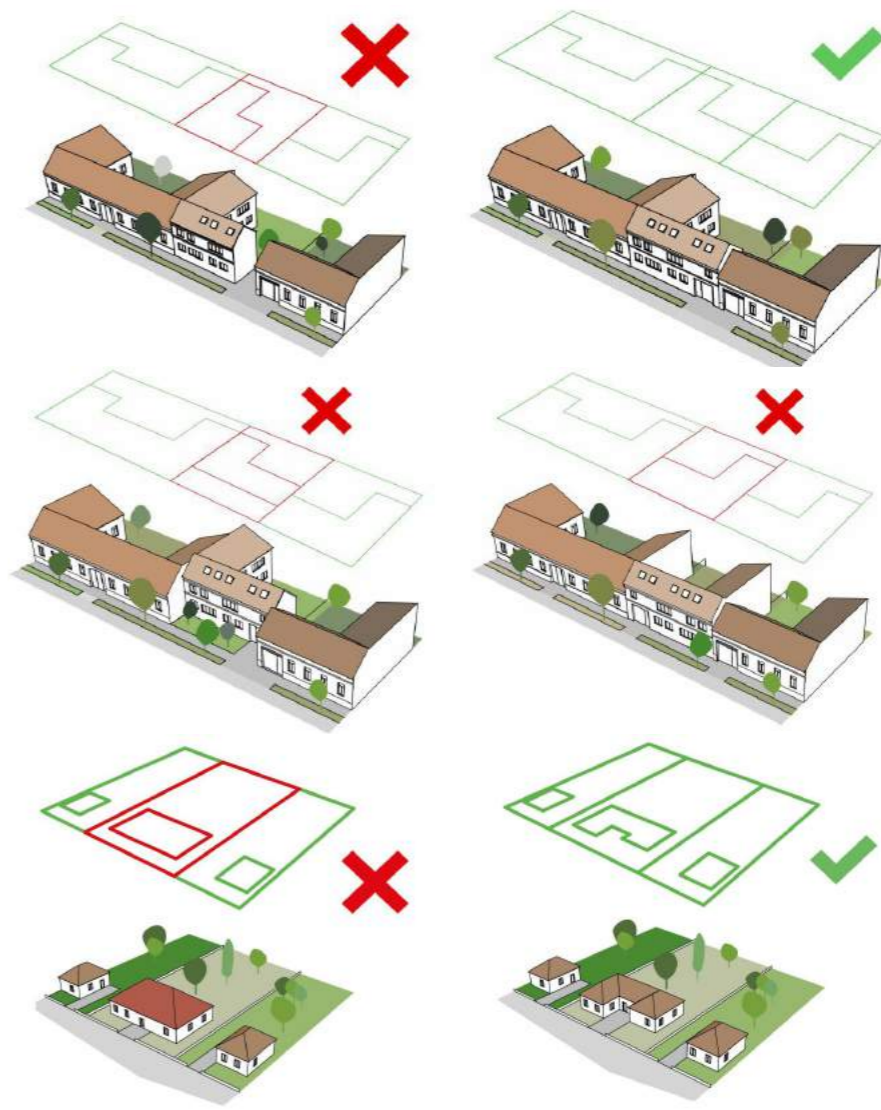
● TELEPÜLÉSKÖZPONTI KARAKTER

Mint a legtöbb településnek, Etyeknek is sajátos karaktert adó része a település központja. Ezen a területen helyezkednek el a település működését meghatározó funkciók, közintézmények, szolgáltatások, amelyek működésükből fakadóan forgalmasak, így megjelenésük kiemelt jelentőséggel bírnak.

Ebbe a területbe tartozik a Sarlós Boldogasszony-templom és környezete. A Kossuth Lajos utca, a Hősök tere és a Körpince utca közötti szakaszán jellemzőek az utcavonalra merőlegesen álló tornácos hosszúházak, valamint az utca vonalával párhuzamosan álló zárt sorú beépítések, amelyek közfunkciókat látnak el.

A település központi karakterét továbbá nagyban meghatározza a Körpince utca és a Körpince köz, ahol fűrészrűen nagyobb tereket ölelnek körül a szolgáltatási egységek. Ide tartozik a Polgármesteri hivatal is, amely a település közigazgatási központja.

TELEPÍTÉS

Etyek központjában és az intézményi területeken zárt sorú és szabadon álló beépítések a jellemzőek.

A zárt sorú beépítéseknél nagyobb épületek egymás mellé sorolását találjuk, az udvarok nagyméretű kapukon keresztül tárnak fel. Az épületek utcai traktusa az utcával párhuzamos tengelyű nyeregtetővel fedett, találkoznak I, L és U alakú beépítésekkel is.

Funkcionális szempontból gyakori, hogy az intézményeket, nagyobb közfunkciókat ellátó épületeket a telkek központi helyzetébe helyezik, szabadon állnak. Mivel a gépjárművel érkezők számára biztosítani kell a parkolóhelyet, többnyire parkolóval egészül ki a közintézmények egyik irányú kertje.

A parkolókat úgy alakítsuk ki, hogy 5 helyenként ültessünk 1 fát. A fák az előnyös vizuális látványon felül a nyári melegben jelentős szolgálatot tesznek, árnyékuk alatt akár 5-10 C°-al alacsonyabb is lehet a hőmérséklet.

Szabadon álló beépítés esetén fontos, hogy épületeinket tömegükben és tagoltságukban a környező épületekhez hangoljuk. A nagyobb épületeket - a lehetőségek szerint - bontsuk szárnyakra, adjunk hozzá traktusokat, kisebb udvarokat, tagoljuk a homlokzatot. Kerüljük az egybefüggő, nagy tömegeket, mert azok felborítják az utca képének arányait.

MAGASSÁG

Az épületek magassága az utcakép, a légtérarány és a benapozás szempontjából egyaránt fontos.

A település központjában többnyire intézmények, közfunkciókat ellátó épületek találhatóak, melyek gyakran több szinten rendezkedtek be. A földszintes épületek tetőtereit beépítették, ritkán előfordulnak egyemeletes házak is.

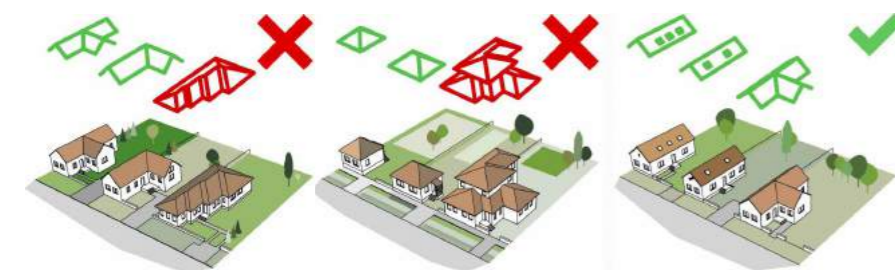
Lehetőség szerint kerüljük az emeletes épületeket, törekedjünk a szintszámok alacsonyan tartására, inkább földszintes épületek építésére.

TETŐHAJLÁSSZÖG , TETŐFORMA

A település központjában található épületek kiemelt szerepet kapnak, hiszen ezeket látják a legtöbben. A funkcionalitás mellett igyekezzünk figyelembe venni az illeszkedést, ügyeljünk a településkép egységének megőrzésére.

Ajánlott tetőhajlásszög: 35° és 45° között

Az intézményi épületek tetőformája többnyire egyszerű, a tetőgerinc fő vonala párhuzamos vagy merőleges az utcára.

Sehol nincs bonyolult tetőforma, így azt sose alkalmazzunk.

A szövetbe tervezett épületek tetőformáját a szomszédos házakéhoz hasonló módon alakítjuk ki.

TÖRTÉNETI KARAKTER

Etyek történeti települési részének nevezett szövege szoros összefüggésben van a település központjával. Gyűrűszerűen öleli körül a központot, azonban jellemzően lakó funkciójú épületeket foglal magában. Mivel ezek az utcák organikus módon fejlődtek, ezért az utcaképre jellemző a kanyargós vonalvezetés, amely igazodik a domborzati adottságokhoz. A telkek alakja hosszúknak, melyen az épületek többnyire az utca vonalára merőlegesen az oldalhatáron helyezkednek el. A házak parasztházak, a kertre néző tornáccal, amelyek zömében földszintesek, nyeregtetővel fedve. Előkert minimális, vagy egyáltalán nincsen. A területen egyértelmű cél az egyedi etyeki utcakép megőrzése, új épületek esetén ezen stílusjegyek továbbgondolása és a folytonosság megőrzése.

TELEPÍTÉS

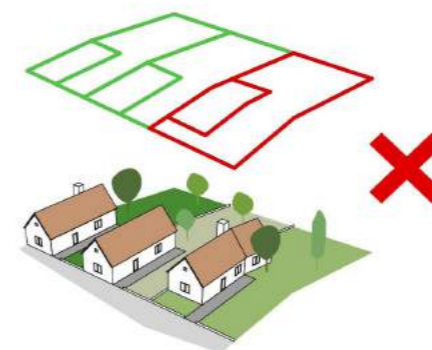
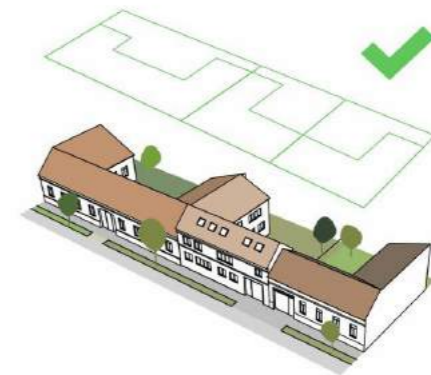
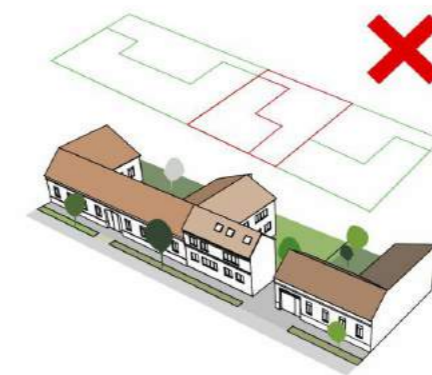
Etyek történelmi utcáiban két fő típusú telepítés a jellemző, melyeket általában a szabályozási tervből is kilovashatunk.

Minden esetben elmondható, hogy a házak utcai homlokzata az utca frontjára illeszkedik, mely a sváb gyökerekkel rendelkező településeken mindenhol megfigyelhető.

A történelmi szövetben találunk zárt sorú beépítéseket, melyek a nagyobb épületeket sorolták egymás mellé, az udvarok nagyméretű kapukon keresztül tárulnak fel. Az épületek utcai traktusa az utcával párhuzamos tengelyű nyeregteret fedett, találkozunk I, L és U alakú beépítésekkel is.

Gyakoribb azonban az oldalhatáron fekvő, hosszúságos telken fekvő, hosszan hátra nyúló beépítés, mely a családi házak sajátja. Az épületek kialakítása követi a domborzati adottságokat, a helyiségek, vagy azok ablakai, az udvarra nyílnak, mely udvarokat a szomszéd ház tűzfala határolja le.

Amilyen harmadik lehetőségként, a kellően lejtős telkek esetében, gyakran találunk kőből épített támfalakat és pincéket, a kert végében a hegybe vájva, mely megoldásokat szintén érdemes alkalmazni.

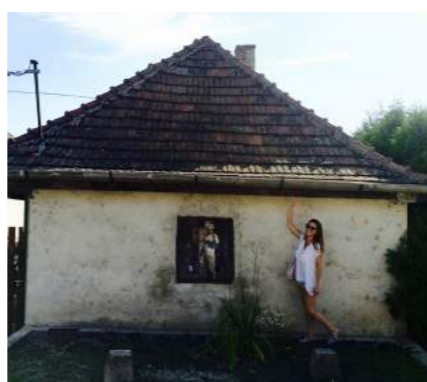

MAGASSÁG

Az épületek magassága az utcakép, a légtérarány és a benapozás szempontjából egyaránt fontos.

A település történelmi részén jellemzően földszintes épületek vannak, előfordulnak a tetőtér-beépítések illetve a magas belmagasságú épületek. A meglévő épületek közé tervezett új épületek a környező épületek magasságaihoz igazodjanak.

TETŐHAJLÁSSZÖG, TETŐFORMA

Etyek legkorábban kialakult épületeinek tetőhajlásszöge közel azonos. A történelmi szövetbe tervezett épületek tetőhajlásszögei az egységes utcaképben fontosak, azok ne térjenek el nagy mértékben a meglévő házakétól.

Ajánlott tetőhajlásszög: 35° és 45° között

A történelmi épületek tetőformája többnyire egyszerű, a tetőgerinc fő vonala párhuzamos vagy merőleges az utcára. Gyakorikak a szimmetriatengelyre helyezett traktusok illetve a tetőgerincre merőlegesen szerkesztett bejárati traktusok.

A szövetbe tervezett épületek tetőformáját a szomszédos házakéhoz hasonló módon alakítjuk ki.

HOMLOKZATKÉPZÉS

Épületeink homlokzatát szokás az épület „arcának” nevezni. Ez az az arc, melyet a külvilág is láthat, amely árulkodik, vagy éppen elrejt mindazt, ami maga a ház. A ház pedig nem más, mint egy térbeli lehatárolás, egy menedék, mely elválasztja a külvilágot a belvilágtól, otthont és védelmet nyújt lakója számára.

Ezen alapvető tulajdonságán túl egy település szerves része, egy közösség alkotója, egy kor lenyomata, mely árulkodó részletekkel „gesztikulál” a világ felé. Ezért is nagyon fontos, hogy a homlokzatok oly módon legyenek kiképezve, hogy minden mozzanatukban méltó és hiteles képet nyújtsanak tulajdonosukról, ugyanakkor gazdagítsák a települést.

Törekedjünk egyedi, értékálló megoldásokra, minőségi anyaghasználatra, ügyeljünk a karbantartásra és a jó minőségű kivitelezésre!

Tervező: Dankó Kristóf

Helyszín: Mór

JÓ PÉLDA

JÓ PÉLDA

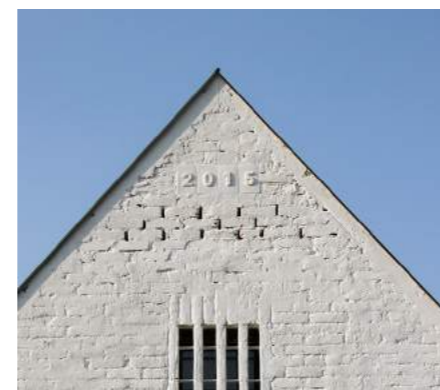

HAGYOMÁNY ÉS MODERNITÁS

Egy régi parasztház teljes újratervezése során a archetipikus formát, a mestergerendás fáfödémét, a háromszatú elrendezést, a tornácot átmentették az új házba is.

„Az anyagok választásánál a hagyomány és a modernitás, a nyersség és a kifinomultság, az illeszkedés és elkülönülés egyensúlyát kerestük. Hiteles, erős anyagokat használtunk: nyers betont, fehérre meszelt nyers téglát, sötétre pácolt fát, patinázott cinklemez és sötétszürke kerámiaacserpet. Kerültük az extra megoldásokat, a részleteket a mai, magyar, átlagos építőmesteri tudáshoz igazítottuk. Egyszerű, helyénvaló házat szerettünk volna.”

Tervező: Álmosdi Árpád
Helyszín: Szolnok

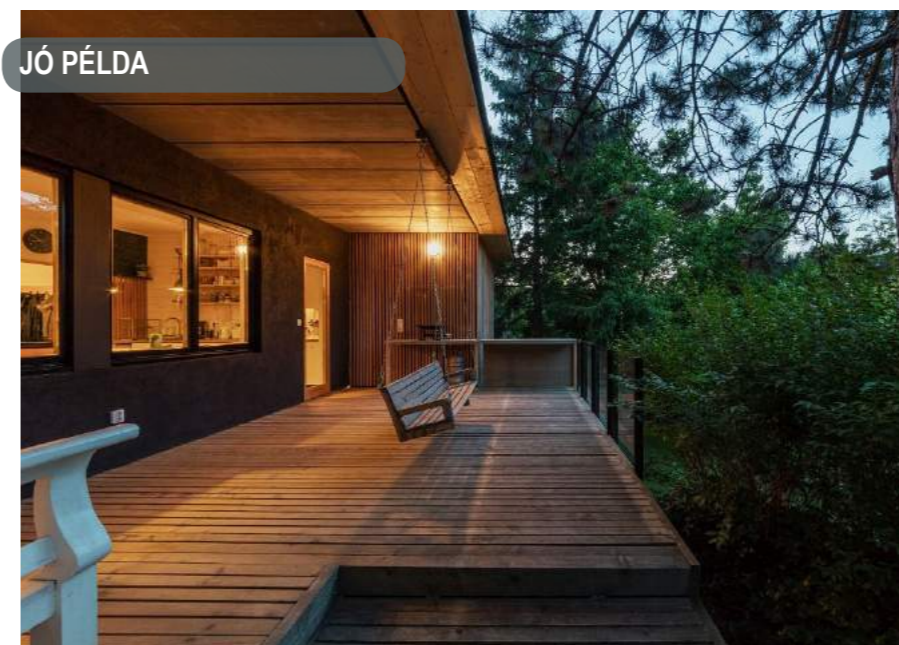
ANYAGHASZNÁLAT, TÁJBA ILLESZTÉS

A képen látható épület egy ikerházfél, mely anyaghasználatában és tájba illesztett pozíciójával példaértékű magyar mintának tekintendő. A kis költségvetésből épült házat tulajdonosa többek közt saját kezével építette, célja egy jól használható, szép, környezettudatos és olcsó családi otthon megteremtése volt.

A fa intenzív használata összhangot teremt a természettel, az egyszerű, mégis szépen kidolgozott részletek egyszerre maiak és hagyományosak.

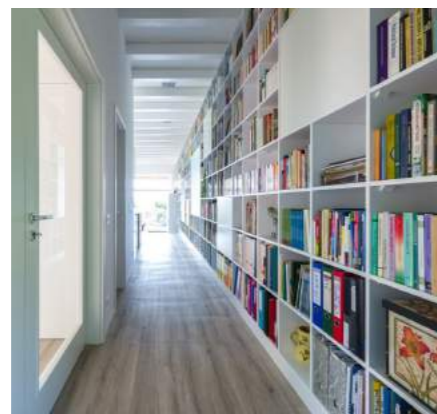
Épületeink tájba olvasztása lejtős terepen élettanilag és a településképz szemponjtjából is üdvös megoldás.

Tervező: Órfi József
Helyszín: Piliscsaba

JÓ PÉLDA

HOSSZÚ HÁZ

A hosszúkás telkekre szerkesztett hosszú házak koránsem ismeretlenek a magyar lakóházépítészet körében. A hagyományos parasztházak térrendszere már nem felel meg egy mai család igényeinek, de az anyaghasználat, az alacsony kivitelezési költségek, a logikus térszervezés és a flóra tiszteletben tartása ma is nagyon fontos szempontok egy-egy új lakóház tervezésénél. A hosszú alaprajzok, hosszú közlekedőket eredményeznek, melyeket pazarló helyek helyett akár gigantikus, ablakkal tűzdelt könyvespolcokká is lehet alakítani, kihasználva az amúgy is megépítendő négyzetmétereket. A terek követik a terep lejtését, a privát részeket a közösségi terek követik. A ház kitűnő példa a környezetébe jól illeszkedő, az okos és szép, a hagyományos és egyben kortárs családi házra.

Építész tervezők: Földes László, Sónicz Péter
Helyszín: Pilisborosjenő

JÓ PÉLDA

MŰTEREMHÁZ

Tabula rasa - tiszta fehér lapot, vagyis tiszta fehér teret tervezett Kovács Péter DLA saját építész irodájának Debrecen egyik legrégebbi részén. Az épületben a régít az újtól téglá és vasbeton szerkezettel választotta el. A ház építészeti alapképlete a rétegződés fenntartása, a régi téglakultúra fölött egy új építészeti karakter létrehozása.

Az épület egy zárt sorú települési szövetbe épült, mégis figyelemre méltó példája, miképp lehet a történelmi rétegződést megjeleníteni, a meglévő elemekből inspirálódva létrehozni egy teljesen új, de a környezetéből ihletett rendszert.

Építész tervezők: Kovács Péter
Helyszín: Debrecen

JÓ PÉLDA

● ÚJ LAKÓÖVEZETI KARAKTER

A kézikönyv jelentősége és létjogosultsága leginkább azokon a területeken fokozott, amelyek jelenleg többségében új parcellázású, vagy még beépítetlen területek, melyek az elkövetkező években fognak beépülni.

Ezekben az utcákban különösen fontos, hogy az oda építkezni kívánók jól értékeljék és mérjék fel, hogy az adott területre mi a leginkább kívánatos arculat, illetve építészeti alkotás. Az üres területeken lehetőség van egy merőben eltérő, kimagasló minőségű, bátor és újszerű ötlet megvalósítására, az adott részt akár egy építészeti érdekes zárandóhelyé is teheti.

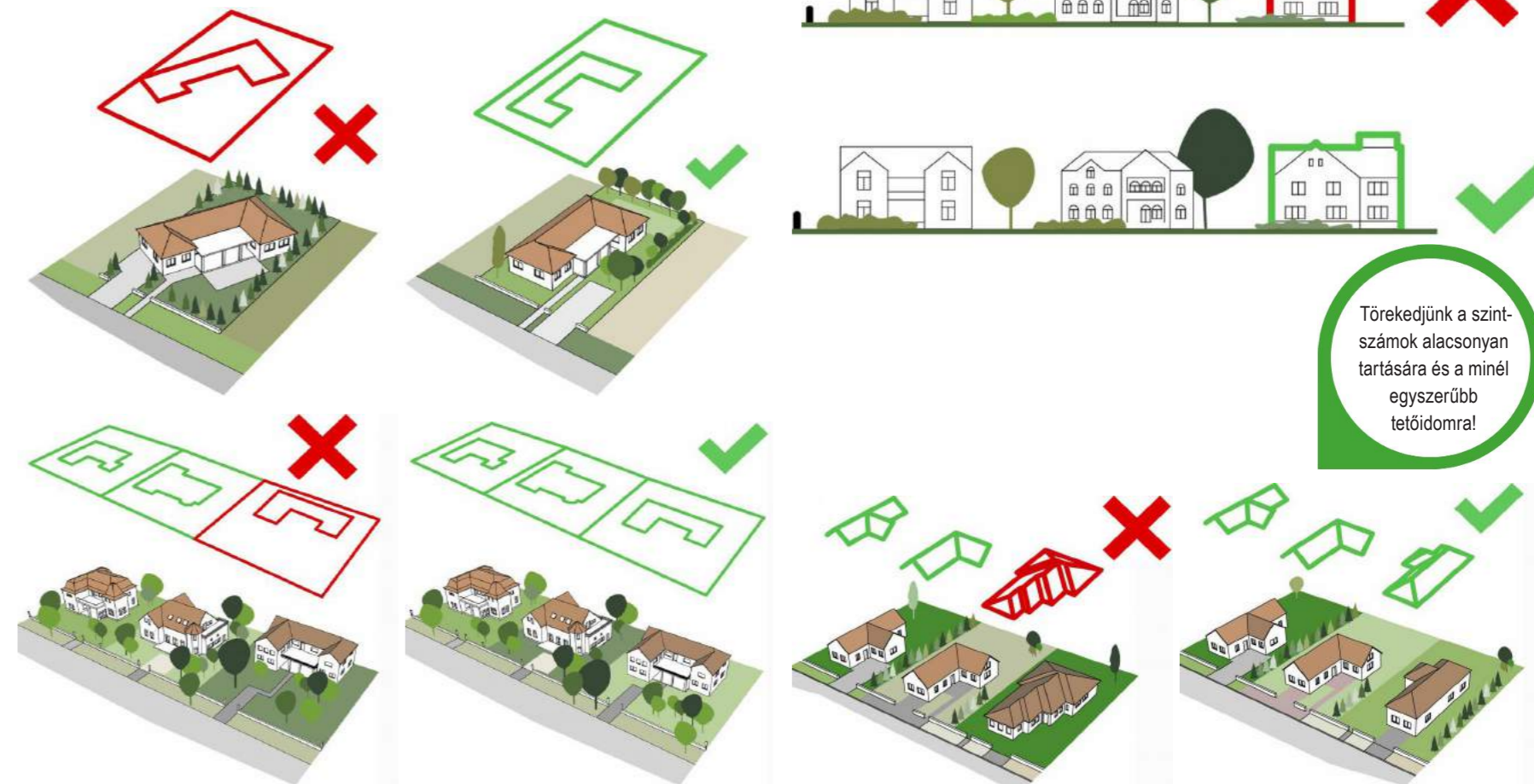
Az országosan elterjedt alacsony hajlásszögű házak gyakran alacsony építészeti minőséget képviselnek, mely hosszú távon rontja a település arculatát.

Tervezzünk olyan épületeket, melyek jól végiggondolt, a mai igényeknek megfelelő és hosszútávú értéket képviselő otthonokká válhatnak.

TELEPÍTÉS, MAGASSÁG, TETŐFORMA

Az épület telepítésénél mindenképpen alkalmazkodjunk a már kialakult rendszerhez, ennek hiányában pedig tartsuk be az előírt elő- és oldalkerti méreteket. Ferdén semmiképp ne telepítsük házunkat!

SZÍN, TÖMEG

A színezés és a tömegképzés meghatározza az épület illeszkedését környezetébe. Megfelelő színhasználat és jól megválasztott arányok és megfelelően komponált tömegű épület esetén ez lehetségessé válik.

TETŐHAJLÁSSZÖG

Egy újonnan alakuló településrészen a lehetőségeink tárháza szélesebb, így a tetők hajlásszögét is tetszésünk szerint választhatjuk meg. Törekedjünk a harmonikus összhangra, precíz kivitelezésre és a minőségi anyagválasztásra!

KAPUK, KERÍTÉSEK

A tömör garázkapuk utcai tájolása semmiképp nem kívánatos, sem kerítéseink, sem épületeink esetében. Törekedjünk az áttört kapuk használatára, a garázsok diszkrét elhelyezésére.

MODERN CSALÁDI OTTHON

A kertvárosi övezetek vegyes képe miatt ezeken a területeken lehetőségünk van a legújabb építészeti trendeknek megfelelő, modern épületeket építeni.

Az egyszerű formák akkor mutatnak igazán jól, ha az arányaik, anyagaik és színeik jól megválasztott rendszert alkotnak és harmóniát sugároznak.

A bemutatott épület egy kitűnő példa arra, miként lehet egy egyszerű tömeget, egyszerű eszközökkel igazán széppé és időtállóvá tenni.

Jól látható, hogy a kert, járdák, kapu és a kerítés is tökéletes összhangban van az épülettel, egységet alkotnak, így válik teljessé a kompozíció.

Épületeink tervezésénél merjünk új utakat járni, törekedjünk az összes részlet összehangolt megoldására, és azok precíz kivitelezésére.

Építész: Tóth László
Helyszín: Budapest

JÓ PÉLDA

KERTVÁROSI KARAKTER

A XX. században tovább bővült Etyek lakóterülete a tervszerű szabályozásoknak köszönhetően. Az újonnan kiszabályozott területekre jellemzőek a szabályos téglalap alakú tömbök, így az azokat körülhatároló utcák is általában merőlegesen kapcsolódnak egymásba, egyenes és szabályos utcaképet adva. A vízelvezetés ezen a területen is jellemzően árkokkal van megoldva. A telkek formája eltér a történeti településrészen található telekformáktól. Rövidebb és szélesebb telkeket alakítottak ki, amelyeken az új építészeti igényeknek megfelelően sok helyen többszintes, "kocka házak" jöttek létre. A házak általában oldalhatáron állnak, de több helyen megjelennek a szabadon álló beépítések is.

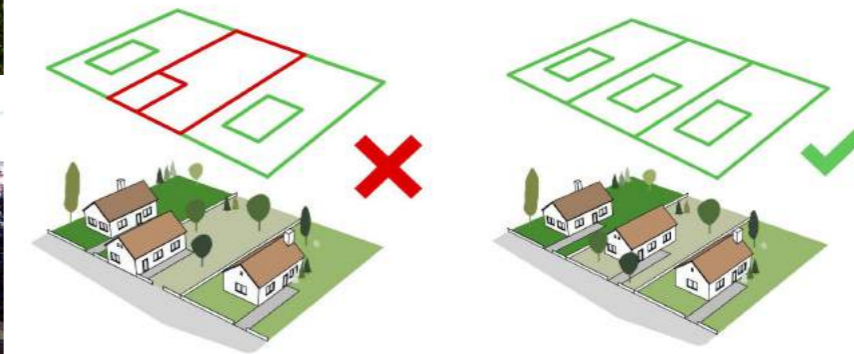
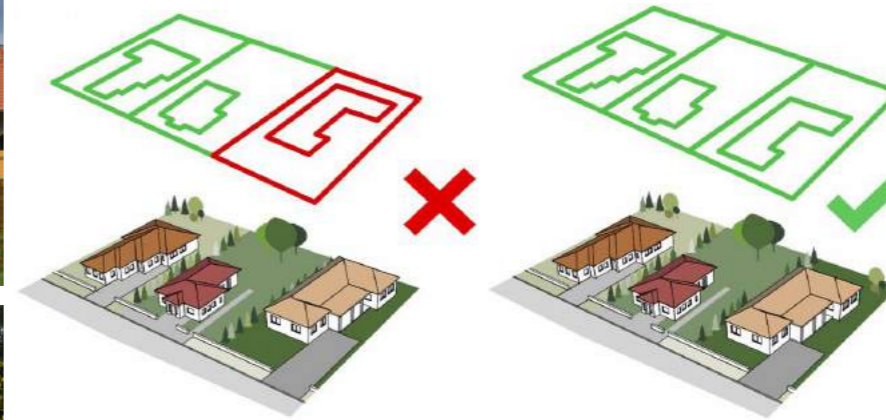

TELEPÍTÉS

Az újabban kialakult utcák esetében a telekalakításainál a telkek általában négyzet vagy téglalap alakúak, melyekre szabadon álló beépítés a jellemző, meghatározott oldal- és előkert méretek betartásával.

Ezek méretéről a Helyi Építési Szabályzat és az OTÉK ad tájékoztatást, melyeket mindenképp vegyünk figyelembe.

Új épület építése esetén a telepítéssel illeszkedjünk a szomszédos házak építési vonalaihoz, tartsuk tiszteltben a kialakult homlokzati rendszert.

A tervezésre kerülő épület építési helyének kijelölése kapcsán mindenképp egyeztessünk a helyi építési hatóság kompetens ügyintézőjével!

MAGASSÁG

Az épületek magassága az utcakép, a légtérarány és a benapozás szempontjából egyaránt fontos.

A település részén jellemzően földszintes épületek vannak, előfordulnak a tetőtér-beépítések illetve a magas belmagasságú épületek.

A meglévő épületek közé tervezett új épületek a környező épületek magasságaihoz igazodjanak.

TETŐHAJLÁSSZÖG , TETŐFORMA

Etyek legkorábban kialakult épületeinek tetőhajlásszöge közel azonos. A történeti szövetbe tervezett épületek tetőhajlásszögei az egységes utcaképben fontosak, azok ne térjenek el nagy mértékben a meglévő házakétól.

Ajánlott tetőhajlásszög: 35° és 45° között

A történeti épületek tetőformája többnyire egyszerű, a tetőgerinc fő vonala párhuzamos vagy merőleges az utcára. Gyakorikak a szimmetriatengelyre helyezett traktusok illetve a tetőgerincre merőlegesen szerkesztett bejárati traktusok.

A szövetbe tervezett épületek tetőformáját a szomszédos házakéhoz hasonló módon alakítjuk ki.

EGYSZERŰ ÉS NAGYSZERŰ

A Botpusztán található családi házak összessége - akárcsak a legtöbb újonnan kialakult lakóegyedben -, vegyes képet mutatnak.

A két bemutatott épület minden szempontból jó példát állítanak, miként lehet egy mai családi házat jó megoldások mentén felépíteni.

A fehér homlokzatú ház arányaiban és nyílásaiban megidézi a tornácos házakat, fa anyagú nyílásai hosszúkásak, jól méretezettek és a keretek színe is jó harmóniában áll a többi anyaggal. A kerítés is nagyon szép, részleteiben átgondolt, funkcióját jól teljesíti, lépcsőzésével megfelelően leköveti a terepviszonyokat.

A téglával burkolt ház tömege kissé túlfractionált, de kevés számú anyaghasználata ellensúlyozza a töredezett vonalvezetést. A természetes anyagok használata méltóságteljesen fog érni, így a ház a hosszú évtizedek alatt feltehetően évről évre egyre szebb lesz. Kerítése tökéletesen passzol a házhoz, akárcsak a feljebb említett ház esetében.

ÁTALAKÍTOTT KOCKAHÁZ

A „Kádár-kockák” építészeti jelentősége sokkal nagyobb, mint amekkora figyelmet a szakma jelenleg tulajdonít neki. A títuservekből született, általában 10x10 m-es házak egy kor lenyomatai, melyek az egész országban megtalálhatók, minden település karakterébe be-beszűrődő vagy - akárcsak Pálházán - önálló karaktert alkotó jelenségek. A magyar emberek jelentős százaléka él vagy élt ilyen házakban, így nagyon fontos, hogy ezzel a kérdéssel jelen kézikönyv is foglalkozzon.

A sátoztott kockaházak külső (és gyakran belső) megjelenésükben egy szigorúan szabályozott, az individuumot tiltó és a szabad gondolkodást üldöző kor leképezései, ezáltal építészeti és esztétika- ilag alacsony színvonalúak, tehát nem tekinthetők megőrzésre vagy követésre érdemesnek. Mielőtt azonban azt gondolnánk, hogy a helyzet reménytelen, az alábbiakban néhány átalakítási és felújítási ötletet, jó megoldást mutatunk be.

Ha a szerkezethez nincs lehetőségünk hozzányúlni, a homlokzati színek, burkolatok és anyagok helyes kiválasztásával, valamint a környezet (kert, előkert, kerítés) gondozásával javíthatjuk és szépíthetjük az összképet.

A jobb oldali épület építész tervezője: Lukátsovics Zoltán
Helyszín: Dunakeszi

Mindenképp őrizzük meg a háromosztatú ablakok arányait és osztásait, bízzuk építészre az átalakítás megtervezését!

JÓ PÉLDA

ÁTALAKÍTOTT KOCKAHÁZ

Lécekkal burkolt kiugró tömeg és felvillanó fehér foltok jellemzik a Batizi-Pócsi Gergő és Batizi-Pócsi Péter koncepciója alapján bővített zuglói családi házat. Az építészek szabad kezet kaptak az épület formálásában, melynek végeredménye nemcsak megfelelő életteret biztosít lakóinak, hanem építészeti értékkel is bír.

Építész: Batizi-Pócsi Gergő és Batizi-Pócsi Péter
Helyszín: Budapest

JÓ PÉLDA

IPARI KARAKTER

A település keleti határában található a település egyetlen ipari karaktere, amely merőben eltér a település egyéb részeitől. Az iparterületek jellegzetessége, hogy igényük miatt nehezen illeszthetők be a település belső részeibe, így kedvező, ha az erre kijelölt helyen, a település külső részein működnek. Az épületek funkciójuk miatt léptékében eltérnek a lakóépületektől. A tűzép, valamint a benzinkút esetében is nagy aszfalt burkolattal ellátott felületek veszik körül az épületeket, melyek a hatékony és zökkenőmentes szállítást és közlekedést teszik lehetővé. A település törekszik az ipar fejlesztésére, cél azonban az is, hogy ezt az arra kijelölt helyen lehessen megvalósítani, ahol az épületek méretükben és elhelyezkedésükben igazodnak egymáshoz és nem adnak disszonáns képet a lakóövezet tükrében. Erre alkalmas célterület lehet Botpuszta.

MÉHÉSZET ÉS MÉZSÖR MANUFAKTÚRA

Visszafogottság, letisztult elegancia, funkcionális formaképzés, környezettudatosság - olyan kulcsszavak, melyek mindegyikét felvonultatja az a terv, mely egy méhészet kiszolgáló épületét és mézből készített sörök manufaktúráját hozza egy fedél alá.

Döngölt földbetonból, fából, tehát olcsó és könnyen elérhető anyagokból készült, azonban jól hangolt részleteinek, arányainak és átgondolt térhasználatának köszönhetően mégis egy nagyon szép épület, mely amellet, hogy hagyományos, mégis összetéveszthetetlenül mai.

A tornácós ház kitűnő újrértelmezése, melynek megoldásait - megfelelő kivitelezési odafigyelés és precizitás mellett - bátran alkalmazzunk új ipari létesítményeink tervezésénél.

Építész tervező: Serfőző Evelin

Helyszín: Gödöllő

JÓ PÉLDA

KÜLTERÜLET

Etyek külterülete jelentős szerepet tölt be gazdasági és kulturális vonatkozásban egyaránt. Különleges klimatikus és domborzati adottságainak köszönhetően kiválóan alkalmas szántásos mezőgazdasági, erdőgazdálkodási és szőlőtermesztési tevékenységekre egyaránt. Ez a sokoldalúság izgalmas és egyedi kultúrtáj megjelenésére ad lehetőséget. A belterülettől dél-nyugatra találhatóak a szőlőültetvények a pincesorokkal amelyek a domborzathoz igazodva magasabban helyezkednek el, innen kítűnő kilátás nyílik az alacsonyabban fekvő szántóterületekre. A szőlőtermesztéssel szorosan összefügg a kultúra is. **Ide kell még szöveget írni.**

Jelmagyarázat:

Kertes mezőgazdasági terület

Szőlőültetvények

Szántóföldek

Erdők

Gazdasági területek

Etyeki tó és Üdülőterület

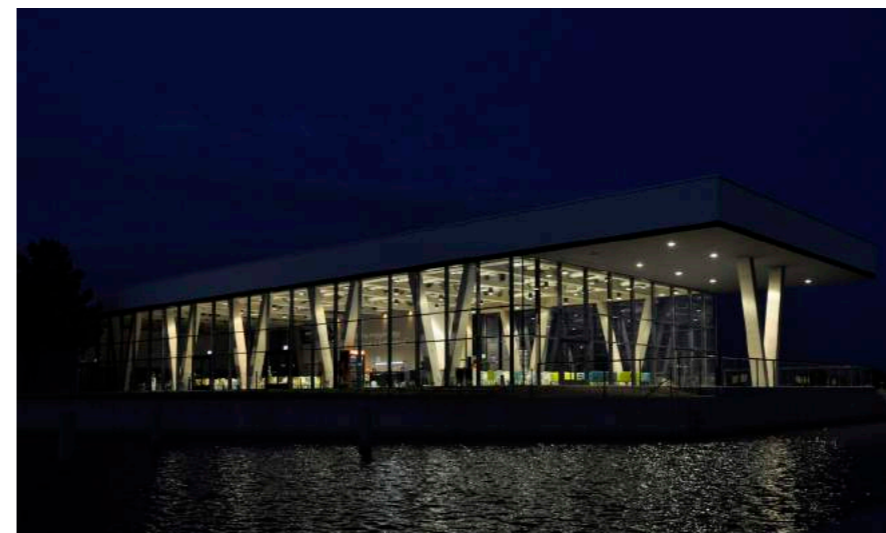
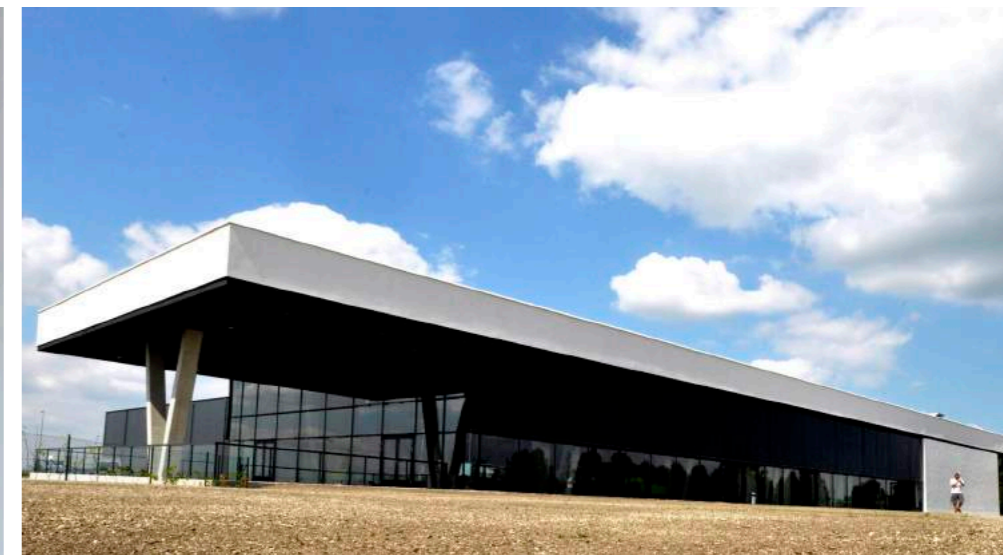
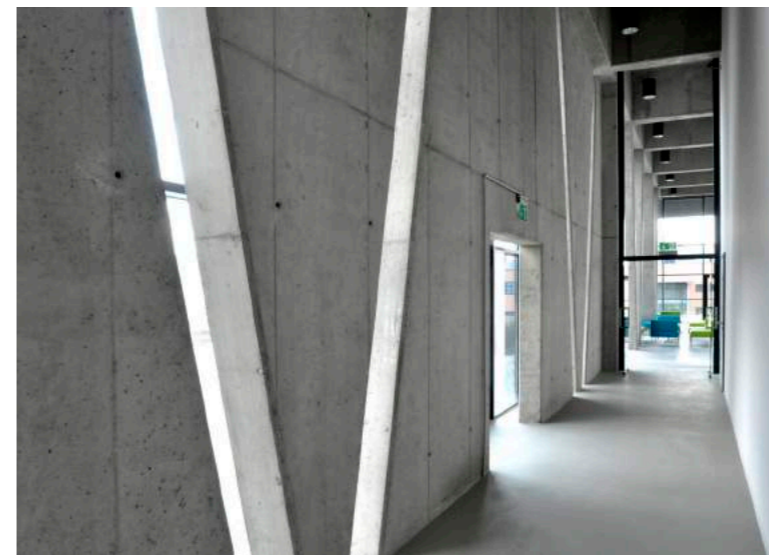

KORDA FILMSTÚDIÓ, „ETYEKWOOD”

Etyek külterületén a településtől távolabb, a lankákon épült Magyarország egyik legnagyobb filmstúdiója, mely az „Etyekwood” fantáziánévét kapta. A számtalan csarnokból és kültéri építményből álló komplexum kiszolgáló épületeként egy kitűnő építészeti minőségű kiállítócsarnok fogadja azon ide érkező látogatókat, akik szeretnék betekintést nyerni a filmgyártás rejteteibe. Az iparinak mondható korszerű egyszerű vonalvezetésű épület alapvető építőanyaga a vasbeton, amit a külső és belső kialakításában őszintén láttat. A bejáratnál lévő vasbeton falon negatívként rajzolódnak ki a ház karakteres, V-pilléreinek formái, ezzel még inkább kihangsúlyozva a bejárat funkcióit. A pillérek felett nagyfeszítávú gerendák hordják a hatalmas, védelmet nyújtó lapostetőt. Az épület kívül és belül is ipari hangulatot tükröz, nem véletlenül, hiszen feladata csupán a funkció szolgálata: teret, helyet, védelmet, ugyanakkor kilátást biztosít a Filmpark vendégeinek. Ennek megfelelően egyszerű felületek jellemzik, úgymint a nyers- beton falak, műgyanta padló, tiszta üvegfalak, kívülről pedig fehér vakolat és alumínium függönyfal, valamint önműködő fémlamellás árnyékoló, mely a napszaknak, napsütésnek megfelelően engedi be a napfényt.

Építész: BORD Építész Stúdió

JÓ PÉLDA

● PINCÉK

A magyar borkultúra ősi és élő hagyományainak legszebb építészeti emlékei a bospincék. Magyarország összes borvidékén a borpincék mellett a pinceszerek a magyar tájépítészet legragyogóbb példái. A pincék többsége több, mint tároló hely, a borkészítés, a borkóstolás kultikus terei. Az etyei borvidék műemléki értékkel bíró pinceszerei méltán sorolhatók a fenti értékek közé, így mi sem természetesebb, mint a Budapest szőlőskertjeként számon tartott Etyeken barangolva szebbnél-szebb pincékbe botlani.

A pincék és prásházak a gazdag múltat, a borászati tevékenységet és borkultúrát, valamint a vendéglátáshoz kapcsolódó építészeti elemeket egyedi építészeti és táj-építészeti karakterükben is hordozzák.

A pincék közelében gyakran kerti építmények, lugasok, a gazdasági udvarokon pedig a tároláshoz és feldolgozáshoz szükséges ipari jellegű melléképületek is találhatóak.

ÖREGHEGY

Számtalan izgalmas pincészetet találunk a dinamikusan fejlődő Öreg-hegyen. A kanyargós utcákon kisebb-nagyobb pincék és birtokok követik egymást, az erre látogatóknak alatt izgalmas felfedezésben lehet része.

A pincészetek változatos építészeti korok lenyomatai, a 200 éves présházától a legmodernebb borbárig minden szerepel a palettán.

A különböző léptékű és stílusú épített környezetet településképi szempontból nehéz és kár is lenne korlátozni, a legfontosabb, hogy továbbra is törekedjünk a magas minőségű építészetre, illetve a környezetbe illeszkedő épületeket hozunk létre.

ÚJHEGY

Az Újhegyen található sétány és pincesor Etyek egyik leglátogatottabb része. A pincék többsége egy ütőér-szerű utcára fűződik fel, fölöttük termő dűlők, alattuk pedig csodálatos panoráma, Etyek és a környező dombságok látványa tárul elénk.

A folyamatosan bővülő és fejlődő újhegyi pincesor településképi szempontból kiemelt helyzetben van, szerencsére az egységesség, gondozott kertek, igényes karbantartás és jó építészeti minőség jellemzi. Fontos, hogy az új létesítmények alkalmazkodjanak a meglévő nivóhoz, azokat körültekintően illesszük a környezetükbe.

A sétány, a környező utcabútorok és kapcsolódó építészeti elemek példaértékű összhangban vannak.

HELYI VÉDELEMRE JAVASOLT

KECSKEGÖDÖR

A történelmi jelentőségű Körpince pince együttes, a Kecse-gödör, a Sósikúti úti pincesor, az egyedülálló présházak, a gyönyörű szőlőhegyek, a szőlőművelés és borkészítés tárgyi örökségei a múlt-ról tanúskodnak, és kiváltják belőlünk a bor és a szőlőkultúra hagyománya iránti megbecsülést.

KÖRPINCE

A történelmi jelentőségű Körpince a XIX. század első felében létesült, a világon egyedülálló pince együttes. A 22 pince és közterületei változatos rendezvényeknek ad otthont. A Körpincét fejlesztik, a léghébeleket földkébelekre cserélték, az út díszburkolatot kap és a tó fölé egy színpadot építettek.

HELYI VÉDELEMRE JAVASOLT

ANONYM IKERPINCE

A hagyomány újraértelmezése az Anonym pincészet építőinek és építészeinek nagyszerűen sikerült.

Az épület-együttes az ősi pincedomb és az újonnan létesített pince szellemes, „híd-szerű” összekapcsolásával egy nagyszerűen működő funkcionális rendszert hoz létre a tájjal való harmonikus egységben. Letisztult anyaghasználat, jó arányai és tömegalakítása szinte azt az érzetet kelti bennünk, mintha ez az épület mindig is itt állt volna. Jó példa a hagyományok és a mai igények egyszerű, szép ötvözésére.

Építész: Szövényi István, Szövényi Anna

JÓ PÉLDA

HARASZTHY PINCÉSZET

„A szőlősorok között vezető, bazaltkockákkal burkolt út végén egy fehér, masszív falszerű kerítés húzódik, néhol lőrészerűen átlukasztva, melynek végében találjuk a fogadóépületet. Már kívülről feltűnik a jól megválasztott anyagok egysége, ami olyan nagyszerű építészeti megoldásokkal ötvöződik, mint a bejárat mellett lévő, falba integrálódott, elfordítható kapu.”

„A mészkő és a téglá mellett domináló anyag az üveg. Olyan részletekben is megjelenik, mint a masszív téglafalban lévő üvegtégla-áttörések, ami kívül-belül érdekes fényjátékot képez.”

„A jól megválasztott helyi anyagok használata, a finoman kidolgozott részletek, a tömegek formálása, az okosan elrejtett gépészeti elemek mind-mind hozzájárulnak ahhoz, hogy az épület-együttesre visszatekintve egy kompakt, egész érzésünk legyen. Ez pedig nemcsak építészeti szempontból, hanem arról a pincészet jelmondata is szól, hogy ez a borászat nem csak a borról szól, hanem annál sokkal többről.” (forrás: vinoport.hu)

Építész: Schüller Ferenc

JÓ PÉLDA

ETYEKI KÚRIA

A beton, üveg, acél építőanyagok hallatán először a természeti tájtól idegen épületre gondolhatnánk.

Ellenben az Öreghegyen épült Etyeki Kúria épületegyüttese kiemelkedően magas építészeti minőséget képvisel. A festői környezetbe helyezett borászat a környék prэшázaihoz illeszkedő játékos megoldásaival elnyerte az etyei lakosok, a látogatók, valamint a szakma elismerését. A „ridegen” hangzó anyagokból egy olyan alkotás született, mely szerkezetében, tömegében és motívumhasználatában absztrakt módon jeleníti meg a legmélyebb hagyományokat és diszkréten tiszteleg a sváb szokások és építészet előtt. Precízen kivitelezett részletei, összehangolt anyaghasználata és jól megválasztott arányai mellett újító ötletei (járható üvegfordémán át látható pincetér, tetőbe szerkesztett felülvilágító ablakok) olyan kortárs alkotássá teszik, mely Etyeket - a borturák kedvelőin túl - felhelyezi az építészeti rajongók zarándokútjára.

Építész: BORD Építész Stúdió

JÓ PÉLDA

ELTÉRŐ KARAKTERŰ TELEPÜLÉSRÉSZEK - BOTPUSZTÁN

- KERTES LAKÓÖVEZET
- IPARTERÜLET
- ÚJONNAN KISZABÁLYOZOTT LAKÓÖVEZET
- TELEPSZERŰ BEÉPÍTÉS

BOTPUSZTA

Etyek magterületétől észak-nyugatra található különálló településrész Botpuszta, amely karakterében egy mini falu hatását kelti, bár közigazgatásilag Etyekhez tartozik. Ezen a településrészen belül található kertés lakóövezeti karakter, iparterület, újonnan kiszabályozott beépítésre szánt terület és még egy kis lakótelep is.

KERTES LAKÓÖVEZET

Annak ellenére, hogy Botpuszta már régóta szerepel a katonai térképeken, nem beszélhetünk történeti lakóterületről, ugyanis itt jellemzően ipari tevékenység folyt.

A későbbi szabályozásnak köszönhetően, az elmúlt néhány évtized alatt, kertés családi házak épültek, amelyek karakterükben nem igazodnak Etyek belsőbb részeihez, ez azonban itt nem jelent gondot.

A település egyik erőssége lehet, hogy a jelenlegi szabályozás lehetőséget teremt változatos, egyedi építészeti alkotásokra, amelyeknek Botpuszta településrész ad helyet, nem pedig a község központja, mivel itt nem érezhetőek a sváb gyökerek és ez a sokszínűség adja Botpuszta lakóterületének sajátos karakterét.

ÚJONNAN KISZABÁLYOZOTT LAKÓÖVEZET

Az építési szabályozás jelenleg Etyeken több helyen lehetőséget biztosít új házak építésére, ennek egyik jelentős része Botpusztán található. A Boti út északi részén a Kápolnaparkban az összes feltétel adott kertés lakóövezet kialakítására.

A terület még beépítés előtt áll, így kiemelten fontos, hogy az ide épülő házak egy egységet képezzenek. Alapvető irányként szem előtt tartandó az egyszerű alaprajzú épületek elhelyezése, amelyek igazodnak a környező épületekhez. Az alázatosan egymáshoz illeszkedő épületek egységet képeznek, amelyet hosszú távon jó lesz szemlélni és használni.

TELEPSZERŰ BEÉPÍTÉS

Etyek egész területén nem található telepszerű beépítés kivéve Botpuszta északi csücskében, amely zárványként teljesen egyedi és környezetétől elváló karaktert ad. A terület érdekessége, hogy a növényeknek és a domborzati adottságoknak köszönhetően nem megjelenése nem zavaró, a látképet nem befolyásolja. A két épület egymással kellemes kapcsolatot teremt, amely egy sajátos hangulatot ad az amúgy jellemzően falusias karakterű településnek. További lakótelepek elhelyezése nem indokolt és nem is javasolt a területen.

IPARTERÜLET

Botpuszta egykor jellemzően iparterületként funkcionált, amelynek nyomait jelenleg a Sörfözde és annak környezete viseli magán. Az épületek jellemzően könnyűszerkezetű csarnokok. A terület adottságai lehetővé teszik az ipari jelleg felélesztését, ami összhangban van a település vezetés szándékaival.

Etyek bevételeinek jelentős része az idegenforgalomból származik, így a település szerethető, falusias karakterének megőrzése az elsődleges szempont, így nem lenne szerencsés nagy iparterületeket elhelyezni. Mivel azonban az ipari termelés is fontos bevételi forrása lehet Etyeknek, erre, a turisztikailag kiemelt területektől távol eső Botpuszta lehet az alkalmas terület. Amennyiben ez a döntés megszületik, nagyon fontos, hogy az ipari területek kialakítását a természeti környezettel összehangolva, ízlésesen tegyék.

IMPRESSZUM

ETYEK KÖZSÉG ÖNKORMÁNYZATA

<http://www.webetyek.hu>

ugyfelszol@etyek.hu

2091 Etyek, Körpince köz 4.

Telefon:

+36-22-353-633

+36-22-353-698

Polgármester: Garaguly Tibor

polgarmester@etyek.hu

Főpítész: Wittek Krisztina, okl. építészmérnök

foepitesz@etyek.hu

SZERKESZTŐ ÉS GRAFIKAI TERVEZŐ:

Papp Linda, okl. építészmérnök

SZÖVEG, FOTÓ:

Papp Linda, okl. építészmérnök

Nemcsák László, tájépítészmérnök

FOTÓK.

Szabó Erika

Etyek, 2017.

„A HAGYOMÁNYT NEM ÁPOLNI KELL, HISZ NEM BETEG. NEM ŐRIZNI KELL, MERT NEM RAB. HAGYOMÁNYAINK CSAK AKKOR MARADHATNAK MEG, HA MEGÉLJÜK ŐKET!”

/SEBŐ FERENC/